

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ES FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGVEKKEL FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

egyesületi titkár.

1909. év, október 15.

XX. FÜZET.

XLVIII-ik évfolyam

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ára egy évre azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat bekiűldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évidíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám

(Telefon: 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatio” teendő.

“Patria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása. Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékozásául!

Az „Erdészeti Lapok” közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felveszzük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokoni kötelekben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K, ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K, oly fordításért, mely átdolgozást igényel, 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félvekre s ilyeneken is csak az egyik oldallapra, törött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvételni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K, 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K 60 fill., 50 példánynál 4 K-val, 100 példánynál 5 K-val többé kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetvén meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek rendelhetők meg:

- ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.
- AZ ERDŐ. Erdészeti és vadászati szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti és vadászati altisztek részére. Szerkesztik *Sugár Károly és Balogh Ernő* m. kir. főerdőmérnökök. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Ára 1 évre 4 K.
- AZ ERDÉSZETI ZEBNAPTÁR 1910. ÉVI (29.) ÉVFOLYAMA. Ára tagoknak 2 K, másoknak 3 K. Legczélszerűbb 2 K 45 f., illetőleg 3 K 45 f. előzetes beküldésével rendelni, mely esetben bérmentve szállítatik.
- AZ ERDŐÓR vagy AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI Kérdésekben és FELELETEKben. Irta: *Bedő Albert*. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.
- AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: *bölcsházai Belházy Emil*. Ára tagoknak 6 K, nem tagoknak 10 K.
- ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. Irta: *Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor*. I. kötet Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K, nem tagoknak 18 K.
- A TÖLGY ÉS TENYÉSZTÉS. Irta: *Fekete Lajos*. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K, másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is *Selmeczhyán*.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

XLVIII. ÉVF.

KÖZLÖNYE

20. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☼ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagja, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árt járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltek. ☞

(Telefon: 37—22.)

Az 1907. évi VIII. nemzetközi gazdasági kongresszus eredményei. *)

Erdőtágosító törvények szükségességéről szolt Riebel Mátyás cs. kir. erdőtanácsos, gazdasági felügyelő (Salzburg). A tagosításról szóló törvények az erdőt rendszerint kizárják a tagosítandó területekből. Az osztrák törvények pl. csak a mezőföldek között elszórtan lévő oly erdőrészeket von a tagosítás körébe, amelyek az erdőtörvény értelmében irthatók. Ha kutatjuk, hogy a törvényhozás miért cselekedett így, akkor az okokat abban találjuk:

1. hogy az erdőterület tagosítása sokkal nehezebb feladat, mint a mezőföldeké, mert a talajon kívül figyelemmel kell lenni a faállományra is;
2. hogy az erdőbirtok kevésbé tagolt és
3. mert ez a tagoltság kisebb befolyással van a fatermésre.

Ami leginkább szükségessé teszi az erdőbirtokrészek egyesítését, tagosítását, az az egyes részleteknek rendszerint igen cziélszerűtlen alakja, amely a fatermés kihazatalát megnehezíti és drágává teszi.

*) L. az E. L. 1908. 24. és f. é. 6. füzetét.

A közbirtokossági erdőknek egyénenkénti szétszétlásánál semmi figyelemmel sem voltak az egyes részek czélszerű alakjára. S ha már maga az egyénenkénti felosztás nagy gazdasági hiba volt, úgy azt a czélszerűtlen kivétel még növelte. A legújabb időkig ez egyszerű mértani feladat volt, mely rendesen úgy oldatott meg, hogy minden jogosult az erdő egész hosszán átvonuló keskeny erdőpásztát kapott, amely sokszor hegyen-völgyön átnyult és nem feküdt a legnagyobb lejt irányában. Ha igen eltérők voltak a termőhelyi és faállományviszonyok, akkor egy-egy jogosult több helyen kapta ki részét, de ezek ennek daczára többnyire keskeny pásztaalakuk.

Ily uton, valamint erdőknek több részletben való felosztása által igen szétszórt és czélszerűtlen alaku törpe erdőbirtokok keletkeztek, amelyeket kellően körülhatárolni, megvédeni és gazdaságilag hasznosítani nem lehet.

Ezek az állapotokon leggyökeresebben az elaprózott erdőknek közbirtokossági vagy szövetkezeti erdökké való újbóli egyesítése segítene, de ismeretes, hogy ennek nagy akadályai vannak. Meg kellene tehát elégedni a tagosítással, mely a szövetkezeti alapon való későbbi egyesülést elősegíthetné.

A tagosítás a sok helyen zavaros jogi és birtokviszonyok rendezése, a határok megállapítása és biztosítása, kikerekített birtoktestek létesítése és a fatermelés és kihozatal költségeinek csökkentése által nemcsak a parasztbirtokosnak, hanem az erdőgazdaságnak is előnyére volna.

Az elfogadott határozati javaslat a következő: Az erdők tagosításának törvényhozási uton való megengedése az előnyök egész sorával kecségtet, melyekkel szemben hátrány nem áll. A nemzetközi kongresszus tehát a törpe erdőbirtok tagosítását szükségesnek tartja és a meglévő tagosítási törvények megfelelő kiegészítését, illetőleg az erdő tagosítására vonatkozó külön törvények alkotását ajánlja.

*

A havasgazdasági politikáról az V. osztály ülésén *Leithe* Henrik dr. cs. kir. agrárbiztos (Villach), *Posch* Károly agrár-felügyelő és cs. kir. erdőmester (Villach) és *Schuppli* Pál dr. igazgató (Grabnerhof) értekeztek. Fejtegetéseik természetesen több-

szőr oly tárgyakat is érintettek, amelyekről az eddigiekben már megemlékeztünk.

Leithe dr. szerint a havasgazdasági politika tárgyköre 1. a havasok védelme, 2. a havasi jogosultságok védelme, 3. a havasok javítása és 4. a havasi gazdálkodás előmozdítása.

Ami a havasok védelmét illeti, *Leithe* erre nézve általános szabályokat és a közbirtokossági havasokra vonatkozó messzebbmenő szabályokat tart szükségesnek.

Az általános havasvédelmi intézkedések közé tartozik: 1. az, hogy a havastulajdonos az állami szabályozásokat (vadpatakok beépítését, lavinakötéseket) birtokán megtűrni tartozik, esetleg azokat anyagilag támogatja; 2. a tulajdonos egyszerűbb védelmi munkálatokat maga is köteles eszközölni, különösen a gyomok irtását és a kövek eltakarítását; 3. az állam eltilthatja a rablógazdaságot, megállapítva és időnként felülvizsgálva a havasra hajtható állapot-állományt.

A közös havasokon az egyes jogok védelme érdekében messzebb mehet az állami beavatkozás. Elrendelheti istállók és itatók építését, szabályozhatja a pásztoroltatást, elkerítheti az emberre és állatra egyaránt veszélyes helyeket stb.

Leithe ezek után ismerteti a franciaországi, svájci, lichtensteini idevonatkozó törvényeket. Ausztriában a kongresszus idejében az azóta életbelépett salzburgi törvény még csak javaslat volt, amelyet azonban *Leithe* dr. tulságosan messzemenőnek s ennek daczára kijátszhatónak tart. A havas- és erdőelkülönítésre nézve hasonló nézeteket vall, mint *Goethe* Károly, melynek előadmányát már ismertettük. Az erdőt a havas nélkülözhetlen és kimélendő kísérőjének tartja. Idézi a svájci és lichtensteini havastörvényeknek az erdő felső határának kiméletére és a fával való takarékoskodásra vonatkozó rendelkezéseit (fakerítések pótlása kőkerítésekkel és élő sövényekkel, vízvezetékeknél a facsövek kicserélése vascsövekkel stb.). A tulajdonképeni erdővédelemről azonban nem a havasgazdasági törvényeknek kell gondoskodni, hanem az erdészetieknek.

A havasi jogosultságokra vonatkozó fejtegetéseket mellőzve, röviden a havasgazdaságot előmozdító intézkedésekre vonatkozó részét az előadmánynak ismertetjük. A szerző mellőzi a közvet-

lenül az állattenyésztés körébe vágó intézkedéseket és a havasgazdaság előmozdítását a következő 4 főpontban foglalja össze: 1. a havasgazdasági oktatás szervezése; 2. havasi szemlék tartása és díjak kiosztása; 3. havasgazdasági egyesületek támogatása; 4. havasgazdasági statisztika.

A hegyvidéki nép oktatása legcélszerűbben mintagazdaságokban történik jó példaadás útján, elméleti oktatás iránt a paraszt nem fogékony. Képzettebb gazdák részére ellenben vándor-előadások jól beválnak. Ezek tanterve a st-galleni kantonra vonatkozólag a következőkben van megállapítva:

a) Talajjavítás: vadpatakszabályozások, kötések, öntözés és lecsapolás, a havas tisztogatása, erdősisítés, különösen az erdő felső határának védelme;

b) havasi építkezés: épületek, utak, kerítések;

c) takarmánytermelés: hasznos füvek, gazfélék, trágyázás, havasi rétek;

d) állattartás: tenyész- és tejelő állatok, táplálás, pásztorolás, legelő váltogatott használata, ivóvíz, istállóbeli gondozás;

e) havasi tejgazdaság;

f) a havas adminisztrálása.

Leithe dr. határozati javaslata a fenn elmondottak rövid összefoglalása.

Posch Károly gazdasági felügyelő és erdőmester érdekesen ismerteti a havasi gazdálkodás hanyatlásának menetét és ennek káros [visszahatását az erdőgazdaságra. Tulságos legeltetés és az ápolásnak teljes hiánya odavezettek, hogy a századok folyamán a havasok kimerültek és elgazosodtak. Sok helyen kőtörmelék fedi a termőtalajt, amelyet vizmosások is árkolnak. Az ekként előálló legelőhiányt a gazdák az erdő irtása által igyekeztek pótolni. Így pusztult el az erdő sok meredek hegyoldalról, anélkül, hogy ezzel a legelőhiányon segítve lett volna, mert e területek csakhamar szintén elgazosodtak. A legelő silányulása egyébként más okból is erdőpusztításhoz vezetett. A havasgazdaság jövedelmezőségének csökkenésével ugyanis a gazdák a jövedelemhiányt az erdőből fedezték, amely eleinte felhalmozódott készleteivel bőséges alkalmat nyújtott a nyereszkesedésre, amely a közbirtokossági erdők egyénienkénti felosztásával és a közlekedési eszközök fejlődésével kapcsolatosan

megindult. A birtokosok rendszerint igen alacsony áron adtak tul fakészleteiken s az erdőben faüzérek gazdálkodtak, kik azt rendszertelenül használták ki. Később a cellulozegyárak a középkori állományokat is felemésztették, óriási erdőpusztítást eredményezve, anélkül, hogy az erdőbirtokosok e mellett a károsodásukkal arányban álló jövedelemre tettek szert. Az ekként elpusztított erdők felújítására mi sem történt. A nagy tarvágásokon végigsívit a szárító szél, télen hógörgetegek szántják azokat végig. A talaj víztartóképesége mindinkább csökken és heves záporok idején akadály nélkül zúdul a víz az erdőtlen hegyoldalokról völgynek, magával ragadva s az alanti mivelt területeken ismét lerakva a meglazult talajt, törmeléket.

Az alpesi lakosság pazarló felhasználata, az a törekvés, hogy legelőiket az erdő rovására bővítsék, végre az említett erdőpusztítások eredményezték az erdő felső határának félreismerhetetlen leszorulását és azokat a klimabeli változásokat, amelyek az Alpokban megállapíthatók és az időjárási szélsőségek gyors változásában, romboló mérvű csapadékok nagyobb számában, a késői kitavaszkodásban stb. nyilvánulnak meg.

A havasi legelők táján a növényvilág létküzdelme sokkal nehezebb, a klimabeli viszontagságot a növényzet tartósan megvisnyli. Ennek következtében az erdő eltávolítása is, amely régebben az ellentétet kiegyenlítette, fagyot és hőséget mérsékelt és a légköri, valamint talajnedvességet szabályozta, az alpesi legelők növényzetére és talajviszonyaira a legkárosabb hatással volt, amennyiben a talaj folytonos rosszabbodása mellett a zsenge, védelmet igénylő takarmánynövényeket a bokrok és sertefüvek kiszorították s ezzel a havasok elvadulása mindinkább terjedt.

Csak természetes, hogy ily körülmények között maga a havasgazdaság is visszafejlődött. A legeltetés rendszeretlen, az állatok a silány legelőn keresgélve egész nap lábon vannak, a trágya hasznosításáról senki sem gondoskodik stb. Előadó szembeállítja ezekkel az állapotokkal a svájci havasok rendszeres gazdaságát. A Svájcban is járta régebben a mérhetlen erdőpusztítás, de ennek szomorú következményei: a vadpatakok rombolása, áradások, a havasok elvadulása stb. csakhamar észretéritette Svájc népét, amely már évtizedek óta gondosan ápolja havasait és erdőit.

Svájc példája, az olasz hegyvidék és a Karszt elijesztő kopárai oda vezettek, hogy legújabbán az ausztriai havasok gazdaságával is törődnek az illetékes tényezők és számos havasjavítás történt, amely buzdító példaként hat. Előadó több ily havasjavítást ír le, amelyek Karintia havasain végeztek. A talajjavításra, meredek részek erdősítésére, istállók és itatók, utak építésére, csuszamlások, vizmosások kötésére, a gazdaság egyéb berendezésére vonatkozó fejtegetések igen tanulságosak, sajnos azonban helyünk nem engedi, hogy azokat itt részletesebben ismertessük.

Az előadó a rendszeres, erdőpusztítással nem járó havasgazdaságtól a hegyvidék felvirágzását várja és befejezésül a következő határozati javaslatot terjesztette elő:

Mondja ki a kongresszus, hogy a havasok és hegyvidéki legelők inséges állapotán az állam segíthet olyképen, hogy

1. az erdőt a fás legelőtől és a tiszta legelőktől elkülöníti;
2. az erdőfelügyeletet szigoruan gyakorolja, különösen a fáslegelőkön az üzemterv értelmében fenntartandó faállományra nézve is;
3. a vadpatakokat és lavinajárásokat beépíti;
4. a havasok javítását állami feladatnak tekinti;
5. a havasok állami felügyeletét szervezi és
6. a közlekedési eszközöket fejleszti, a hegyvidéki völgyeket a vasut- és uthálózat bővítésével feltárja és a hegyvidéki utépítéseket szubvencionálja.

Schuppli Pál dr. előadmánya főként a közbirtokossági havasokkal foglalkozik. A havas és erdőnek nem a kataszter felvétele, hanem a talaj alkalmassága szerint való elkülönítését kívánja, egyébiránt fejtegetései az előzők után kevés újat nyújtanak.

A kongresszus úgy Leithe, mint Posch és Schuppli határozati javaslatait változtatás nélkül elfogadta.

*

Erdészeti szempontból figyelemre méltó volt Weber A. min. tan. (Bécs) előadmánya is, mely a *folyamszabályozásoknak a talajöntözéssel, vizlecsapolással és a vadpatakszabályozással való összefüggéséről* szól. Terjedelmes határozati javaslatából csupán az alábbi, bennünket közelebről érdeklő pontokat emeljük ki:

Minden folyó vizkörnyékét egységes egésznek kell tekinteni,

amelyen belül a folyó maga mint annak egyik része, vagyis mint a csapadék és talajvíz lefolyása szerepel.

A folyamszabályozásra, talajjavításra, vadpatakszabályozásra, beerdősítésre, a víznek erőnyerési vagy egyéb ipari célból való hasznosítására vonatkozó minden művelet az illető szakmák hivatott szakembereivel egyetértően tervezendő és viendő keresztül.

Hordalékot szállító folyók szabályozásával kapcsolatosan, ha lehetséges, vadpatakszabályozások és erdősítések is eszközözendők.

*

A vadpatakszabályozás, mint az eddigi nemzetközi kongresszusok tanácskozásainak tárgya. Az ebből folyó következtetések. Újabb tapasztalatok a vadpatakszabályozás terén.

Előadóként *Fankhauser* dr. (Bern), *Benardeau* (Páris) és *Wang* (Bécs) szerepeltek.

Fankhauser dr. reámutat arra, hogy a szóbanforgó kérdésben az eddigi mező- és erdőgazdasági kongresszusok (Lausanne 1898, Páris 1900 és Róma 1903) valamennyi előadói *Surell* francia mérnöknek már 1841-ben közzétett nézetét vallották, mely szerint a talajnak erdősültsége elejét veszi a vadpatakok képződésének, míg az erdő lepusztítása vadpatakok képződését eredményezi. Ehhez képest meglévő vadpatakok az erdőtenyészet kiterjesztésével lecsöndesíthetők, míg az erdő újabb pusztulásával a vadpatakjelleg ismét kifejlődik.

Az eddigi kongresszusoknak ezen egybehangzó megnyilatkozása mellett azonban nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy igen tekintélyes, mérvadó férfiak ezzel ellentétes véleményen vannak és az erdőnek a hidrografiai viszonyokra vonatkozó üdvös hatását tagadják vagy azt csak kisebb mértékűnek mondják. E nézetük támogatására arra hivatkoznak, hogy igen heves záporok vagy hosszas esőzések csapadékmennyiségéből az erdő aránylag csekély részt tart vissza.

Ezen ellenvetés helyességét alig lehet kétségbe vonni. Sem a fák koronái, sem a talajtakaró nem fog fel annyi vizet, hogy ezáltal az egész csapadékmennyiség, amely a hegyvidéki záporoknál 60, sőt 80 mm és hosszas esőzéseknel több száz mm-re emelkedik, lényegesen csökkentetnék. *Hoppe* szerint a 60 éves luczfenyvesben 20 mm-nél nagyobb esőzésekből a fák csak mintegy 6 $\frac{1}{2}$ mm-t,

az erdeifenyvesben 6 mm-t, a bükkösben csak 3 mm-t tartanak vissza. A talajtakaró pedig Ney számításai szerint a luczfenyvesben legfeljebb 1·8 mm, az erdeifenyvesben 2·82 mm és a bükkösben 2·36 mm-nyi esőmennyiséget nyel el. Végül az a vízmennyiség, amelylyel az erdő nagyobb felületénél fogva *többet* párologtat el, mint a famentes terület, alig jöhet számításba, hiszen esőzésekkor a levegő nagyon páratelt, az elpárologás tehát igen csekély.

Az erdő tehát legjobb esetben mintegy 10—15 mm-nyi esőt tarthat állandóan vissza s ez oly mennyiség, amely azon víztömegekhez képest, amelyek árvizkárokat szoktak okozni, elenyészően csekély. Mihelyt az erdő teleszivta magát, a fölös mennyiségnek a felületen le kellene folynia.

Ha ezt az eredményt szembeállítjuk azokkal a kétségbe nem vonható kedvező tapasztalatokkal, amelyek a hegyvidéki vadpatakok gyűjtőterületének beerdősítése körül szerztettek, úgy arra a meggyőződésre jutunk, hogy *az erdő legfontosabb befolyása nem abszolút visszatartóképességében rejlik, hanem abban a képességében, hogy a víz lefolyását lassítja, azt hosszabb időre osztja szét.*

Ez a feltevés, kapcsolatosan azzal a ténnyel, hogy a hegyvidéki és alföldi árvizek jelenségei eltérőek, magyarázatát adja annak, hogy erdészek és más szakemberek miért tulajdonítanak az erdőnek igen egyenlőtlen szerepet a vízszabályozás terén.

A tulajdonképeni vadpatakok kitorései rendszeren kiválóan heves, de csak rövid ideig tartó csapadékok következményei, amilyenek főként a nyári zivatarok. A vízgyűjtőterület meredek lejtjein az erdőnek a lefolyást lassító hatása annál észrevehetőbb, mert az erdő nélkül sokszor már néhány percz elegendő volna arra, hogy a felhőszakadászerű zápor óriási víztömege a gyűjtőcsatornába (vadpatakba) jusson. Ily zivatarok ezenfelül rendszerint nyáron fordulnak elő, amidőn a szárazság következtében az erdő visszatartóképessége is a legnagyobb.

Nagyobb vízfolyások pusztításait ellenben más jelenségek okozzák, mint gyors hóolvadás vagy több napon át tartó és egész vidékekre kiterjedő bő esőzések, amelyek a folyók felduzzadását és kiáradását okozzák. Az ilyenkor lehulló nagy csapadékmennyiséghez mérten az erdő visszatartó és lassító hatása már nem érvényesül észrevehetően.

A hatás tehát egyik és másik esetben eltérő, még akkor is, ha az erdő aránya ugyanaz.

Ennek daczára téves volna azt hinni, hogy az erdő a nagyobb vízfolyásokra már nincs hatással. A víztömegén kívül ugyanis figyelembe jó a vízzel sodort hordalékmennyiség is, amely lényeges befolyást gyakorol az áradás mértékére és gyakoriságára. A hordalék mennyisége legelsősorban az erdősültségtől függ, különösen hegyvidéken és az erdő ilyennemű hatása messze kiterjed a síkságra. Ezt még azok a szerzők is beismerik, akik egyébként az erdő befolyását nem becsülik sokra.

Fankhauser erre nézve hazánkat említi fel tanulságos példaként, *Kvassay* min. tanácsosnak a „Zeitschrift für Gewässerkunde“ című folyóiratban megjelent egyik közleményére hivatkozva, mely szerint a magyarországi folyók megrövidítése (nyilván átmetszések után) csak azért nem járt a meder feltöltésével, mert a mellékfolyók kevés hordalékot hoznak magukkal, ami annak tulajdonítható, hogy az erdőtörvény a hegyvidéki erdők fenmaradását biztosítja s ezenfelül az erdőtől megfosztott oldalak erdősítése és a vadpatakok megfékezése a dombvidéken is kezdetét vette.

Fankhauser azután reámutatott arra, hogy más tekintetben is mily hiányosak ismereteink az erdőnek a vízrajzi és talajviszonyokra gyakorolt befolyásáról s hogy e téren több oly nézettel találkozunk, amelyek alapos kételyre adnak okot. Ezek alapján a következő határozati javaslatot terjesztette a kongresszus elé:

A kongresszus kívánatosnak tartja, hogy az erdőnek a vadpatakokra, talajcsuszamlásokra, kőgörgetegekre gyakorolt befolyása minden érdekelt állam részéről beható, exakt tudományos alapra fektetett vizsgálatok tárgyává tétessék, melyek lehetőleg egységes szempontok szerint vezetendők keresztül.

Wang előadmányában összefoglalja az eddigi kongresszusoknak a vadpatakszabályozásra vonatkozó határozatait s végeredményben megállapítja, hogy a kongresszusok kevésbé alkalmasak — az idő rövidsége miatt — arra, hogy a vadpatakszabályozás és a vele kapcsolatos kérdéseknek bár csak nemzetközi alapon tárgyalható része is kellően megvitattassék. Erre a célra tehát külön nemzetközi konferenciát vél összehívandónak.

Benardeau (Páris) a következő határozati javaslatot ajánlotta a kongresszusnak elfogadásra:

1. Megállapítatik, hogy a modern vízépitészet nem képes a vadpatakokat megfékezni. A vízépitészet a vadpatakok rombolásával szemben csak bizonytalan, ha ugyan nem éppenséggel veszélyes eszközöket alkalmaz.

2. Bebizonyított tény, hogy csupán az erdő fékezi meg a talajt romboló vadpatakokat, mely ezzel a hegyvidéken mindenütt az ipar részére hasznosítható erőnek és a mezőföldek termékenységének forrásává lesz.

3. El kell ismerni, hogy az erdész, ha a mozgásban lévő talajt teljességgel lehetetlen beerdősíteni, kénytelen a talajt előzetesen beépítés által biztosítani.

4. El kell továbbá bizonyos ideiglenes építkezések szükségességét ismerni, ha a veszélyeztetett tárgyak rögtöni védelmet igényelnek és az erdő nyújtotta végleges, de csak hosszabb idő után nyilvánuló védelmet bevárni nem lehet, anélkül, hogy vadpatakpusztításoktól ne kellene tartani.

5. Ajánlatos volna, ha a legközelebbi kongresszus elé oly jelentés terjesztetnék, amely azon legelőnyösebb eljárást tárgyalná, amelylyel a jelenlegi felső tenyészhatár fölött ismét erdőt lehetne telepíteni.

6. Ajánlatos kísérleteket eszközölni aziránt, miként volnának a csemeték már nevelésüknél a beerdősítendő terephez alkalmazandók, azáltal, hogy dus és oly hosszú szivógyökérrzel neveljük azokat, mely később a legtermékenyebb talajréteggel jön érintkezésbe.

7. Merész dolog volna minden vadpatak szabályozására nézve pontos szabályokat felállítani. Általában mégis megállapítható, hogy az erdősítésnél oly telepítési módoknak kell előnyt adni, amelyeknél a talaj kevésbé lazítottatik; a falazások lehetőleg kismértékre szorítandók, a keresztgátak pedig alacsonyra építendőek; a patakmeder és oldalainak rögzítésére minimális feltöltődés (Verlandung) mellett kell törekedni s minden eszközt a kellő határozottsággal kell alkalmazni, ha az állam nem akar hiábavaló munkát végezni.

8. Végül elengedhetlenül szükségesnek mutatkozik oly nemzetközi egyezményt létesíteni, mely azon erdők fenmaradását biztosítja, amelyek a hegyek csucsait és meredek lejtőit borítják

vagy a folyamok forrásai és partjai körül terülnek el. Ezen erdők eltávolítása következtében a vízrajzi viszonyok az illető ország határain túl is a mezőgazdaságra, iparra, és kereskedelemre végzetes módon megzavartatnak, a folyók elzátanyosodnak, a partok alámosatnak, a művelt földek a folyók alsó szakaszain elöntetnek és hatalmas erőforrások veszendőbe mennek.

Ezen határozati javaslatok közül a kongresszus elfogadta Wang tanárét változatlanul. Fankhauser javaslatával szemben elfogadtatott *Danzer* (Linz) következő javaslata:

1. A kongresszus az erdőnek a vadpatakokra gyakorolt mérvadó befolyását fennállónak tekinti.

2. A kongresszus kívánatosnak tartja, hogy ennek a befolyásnak mérve és feltételei minden érdekelt államban beható, exakt tudományos alapon nyugvó vizsgálatok tárgyává tétessék, melyek lehetőleg egységes nézőpontok szerint eszközleendőek.

Nem fogadta el a kongresszus Benardeau határozati javaslatát sem, amelyben a felszólalók ellentmondásokat láttak. A kongresszus végül *Weber* (Bécs) és *Bolla* (Budapest) javaslata alapján következő rezolúciókban állapodott meg: A kongresszus tudomásul veszi Benardeau jelentését, de ama véleményének ad, kifejezést, hogy a vadpatakszabályozásnál általában úgy építészeti mint erdészeti rendszabályok együttesen alkalmazandók, kivételes esetekben azonban elegendő lehet a beerdősítés is a vadpatak lecsillapításához.

*

Az V. csoport tárgyalásainak egyik további pontja a *vadpatakszabályozás szervezése és a létesített szabályozások fentartásának kérdése volt*. Előadóként *Danzer* Károly tartományi tanácsos (Linz) és *Pokorny* Béla cs. k. főerdőtanácsos (Linz) szerepeltek.

Danzer szoros kapcsolatot lát a vadpatakszabályozások létesítése és azok fentartása között, a kettő különválasztása, amint az Ausztriában fennáll, sem nem indokolt, sem nem célszerű. Ezért a nagyobb vadpatakszabályozások fentartása elvből ugyanarra a jogi alapra helyezendő, mint maga a szabályozás. A fentartásról pénzügyi és közigazgatási tekintetben ugyanugy kell gondoskodni, mint az első kivitelről, különben az erre fordított költségek a legtöbb esetben kárbavesznek. A fentartás igen fontos, mert kellően

nem gondozott szabályozási építmények nemcsak meghiusítják az elérendő célt, hanem újabb veszélyek és károsítások kutforraiva lehetnek. A folytonos felügyelet és fentartás hiánya nagy költségtöbbletet okoz, mert az idővel elhanyagolt építmények hivatásuknak már nem felelhetnek meg és újraépítendőek. Másfelől azonban a rendes fentartás költségei is oly tetemesek szoktak lenni, hogy a közvetlenül szomszédos földbirtokosok és községek azokat éppoly kevéssé viselhetik, mint az eredeti építési költségeket. Ámde a nagyobb vadpatakszabályozások jó hatását nem is csupán e közvetlen szomszédság, hanem a termékeny, lakott völgyek, az ottani közlekedési eszközök látják, amelyek árvíz esetén legtöbbször szenvednek. Ennek következtében nem csupán lehetetlenség, hanem méltánytalan dolog is volna a vadpatakszabályozás költségeit a vadpatakok vidékének földbirtokosaira és községeire róni.

Amennyiben tehát nem csupán jelentéktelen, helyi jellegű patakkorrekciókról van szó, annyiban szükségesnek mutatkozik, hogy a vadpatakszabályozás és az általa létesített művek fentartása egységesen szerveztessék és költségeit az állam és az érdekelt tartományok (megyék) viseljék.

Ámde nemcsak pénzügyi, hanem közigazgatási jogi okokból is az állam van hivatva e téren vezető szerepre. A vadpatakszabályozás ugyanis nem csupán talajjavítás, hanem a tulajdon védelme, küzdelem egy közös ellenség, a nyers természeti erők romboló hatása ellen, amelyvel egyes ember meg nem küzdhet. Az állam feladata polgárait és gazdasági létfeltételeiket ily külső veszedelmekkel szemben megvédeni.

Pénzügyi tekintetben a vadpatakok közvetlen környezete már azért sem terhelhető meg nagyon, mert teherviselőképesége eo ipso csekélyebb és a vadpatakok pusztításai a hegyvidék szegény lakosait régebben legközvetlenebbül sújtották. A helyi érdekeltég bevonása ezért rendszerint egyértelmű a munkálatok elodázásával.

Állami feladat a vadpatakszabályozás továbbá azért is, mert gyakran jár kisajátításokkal és más kényszereljárásokkal, amelyekre egyedül az állam bir jogosultsággal.

Áttérve annak a kérdésnek taglalására, hogy az állam e feladatának mi módon felelhet meg legjobban, előadó az Ausztriá-

ban meghonosodott rendszert tartja a legmegfelelőbbnek, mely szerint a vadpatakszabályozásokat állami erdőtisztek tervezik és valósítják meg házilagosan, a helyszínére küldött kirendeltségek útján. Az a szoros kapcsolat, amely a vadpatakszabályozások és az erdőművelési rendszabályok között fentáll, a műszakilag képzett erdőtiszti személyzet ilyenmü igénybevételét annál megokoltabbá teszi, mert tulajdonképeni műépitmények ritkán fordulnak elő. Csak természetes, hogy ugyanez a személyzet hivatott a létesítmények felügyeletére is.

Hogy a költséges vadpatakszabályozások lehető kis térre szoríttassanak és a meglevő ily művek hatása biztosíttassék, a bajok elejét vevő erdő- és vízrendészeti óvrendszabályok szükségesek az illető vizkörnyéken.

Ebben a tekintetben azonban pl. az ausztriai törvényhozás még hézagos.

Előadó iázután a vadpatakszabályozásokra vonatkozó osztrák törvény (Meliorationsfondgesetz 1884 június 30-áról) két hiányára mutat rá; az egyik az, hogy az állam hozzájárulását legfeljebb 50%-ban állapítja meg, ami nagyon kevés, másfelől pedig a létesítmények fenntartásának költségeiről nem gondoskodik.

Danzer előadói javaslatát a következő pontokban foglalta össze :

1. A nagyobb jelentőségü vadpatakszabályozások fenntartása elvből ugyanarra a jogalapra helyezendő, mint maga az építkezés; a fenntartásról pénzügyi és adminisztratív tekintetben ugyanugy kell gondoskodni, mint az eredeti építkezésről.

2. A vadpatakszabályozási szolgálat szervezését a vadpatakszabályozás jelentőségének térbeli terjedelmére és a szükséges pénzügyi és közigazgatási jogi alapokra az állami közigazgatásra kell bízni; kisebb közigazgatási egységek csak pénzügyi tekintetben és csekélyebb mértékben működjenek közre oly feltételek alatt, hogy ezáltal a munkálatok késedelmet ne szenvedjenek.

3. A vadpatakszabályozások tervezése és kivitele műszakilag képzett állami erdőtisztek feladata; a kivitel rendszerint házilagosan történjék kirendelt közegek útján. Ily közegekre kell az épitmények felügyeletét és a szükséges karbantartási munkálatokat is bízni; ez utóbbiakra nézve történjék gondoskodás az állami

vagy tartományi költségvetésekben megfelelő hitelről, ilyen hiányában egyelőre fentartási alapok létesítése útján, hogy a mindenkor szükséges munkálatok minden további tárgyalás elkerülésével elvégezhetőek legyenek.

4. A létesített szabályozási művek hatásának biztosítására és új ily létesítmények elkerülése végett gondoskodni kell, hogy a vadpatakok vizkörnyékén célszerűtlen gazdasági rendszabályok elkerültesse; ebben a tekintetben kielégítő erdő- és vízrendészeti törvények alkotására és azok szigorú végrehajtására van szükség.

5. Ami különlegesen az osztrák törvényeket illeti, az 1884. évi törvény oly értelmű módosítása kívánatos, hogy:

a) a talajjavítási alpból az építési költségek 50⁰/₀-ánál nagyobb hozzájárulás is adathassék és

b) ezen alpból a fentartási költségek is fedezhetőek legyenek.

Pokorny szerint a vadpatakszabályozás feladata egyfelől a növényzetet nélkülöző, a csapadékok és vizek rombolásának közvetlenül kitett terep szilárdítása, másfelől a csapadékok lefolyásának lehető lassítása, megfelelő erdősitések és általában az erdőgazdasági üzem megfelelő vezetése által. Ezen kettős feladatnak megfelelően a vadpatakszabályozási szolgálat szervezésénél egyik párt az építkezési és erdőnevelési teendőket egy kézben kívánja egyesíteni, míg a másik párt célszerűbbnek tartja, ha e teendők szerint két részre oszlik a vadpatakszabályozási szolgálatszervezete.

Elfogulatlan elbírálás mellett kétségtelen, hogy a szervezet eszményi csak akkor lehet, ha a munkálatok egész komplexumának vezetése és keresztülvitele egy kézbe van letéve s a vadpatakszabályozási teendők oly közegekre bízottak, akik alapos építőtechnikai ismeretek mellett azon tudás és tapasztalat felett is rendelkeznek, amely szükséges, hogy a nagyfontosságú kulturális és más gazdasági feladatok is megoldassanak. A kellő elméleti és gyakorlati építészeti tudást feltételezve, ezt a hivatást senki sem töltheti be jobban, mint a műszakilag képzett erdőtiszt (Forsttechniker). Senkinek sincs annyi alkalmá a vadpatakok természetét tanulmányozni, a baj okát felismerni, mint az erdőtisztnek. A kettéosztás hátrányai szembetűnők. Az építés és az erdőművelési munkálatok nem történnek egységes terv szerint és oly időben, a mi-

dőn egymást legjobban támogatnák, a költségek lényegesen emelkednek.

Egységes a vadpatakszabályozási szolgálat szervezése Franciaországban és Ausztriában, ahol az a legszebb sikerekre tekinthet vissza. Építőtechnikusok és erdészek között megoszlik Svájcban, Olaszországban és Bajorországban (hozzátéhetjük: Magyarországon).

A vadpatakszabályozás költségeinek és a fentartás kérdésére nézve Pokorny fejtegetései lényegben egyeznek Danzer-éivel.

Figyelemre méltó Pokorny javaslata, amelyben árvízvédelmi őrségek szervezését javasolja. Árvízkatasztrófák alkalmával tudvalevően a népesség vagy indolens, vagy legalább is szervezetlenül áll a veszedelemmel szemben, holott az kezdetben talán még könnyű szerrel el volna hárítható vagy mérsékelhető. E hiányon segíteni volna hivatása a szervezett és begyakorlott vízvédelmi őrségeknek. Pokorny előadása a következőkben foglalható össze:

1. Az észszerű vadpatakszabályozási akció, tekintettel költségességére és nagy területre kiterjedő nemzetgazdasági jelentőségére, másfelől tekintettel a magánjogokba való elkerülhetlen beavatkozásra, nem nélkülözheti a kellő törvényhozási intézkedéseket, részben az állami és esetleg bizonyos közalapok messzebbmenő pénzügyi támogatása, részben pedig azok zavartalan keresztülvitelét és állandó sikerét biztosító jogi és adminisztratív rendelkezések céljából.

2. Ezekre való tekintettel a vadpatakszabályozás és a vele kapcsolatos minden teendő állami közegekre, még pedig elméleti és gyakorlati előképzettséggel bíró állami erdőtisztekre bízandó. A munkálatok megosztása építkezési és erdőművelési irányban nemcsak felesleges, hanem műszaki és gazdasági tekintetben hátrányos.

3. Kellő gond fordítandó az erdészeti személyzet építőtechnikai kiképzésére megfelelő tanszékek felállítása és tanfolyamok tartása által.

4. Tekintettel arra, hogy a vadpatakszabályozás hosszas gyakorlati tapasztalatokat igényel és rendszerint házilagosan viendő keresztül, az ott alkalmazott tisztikar állandóságáról kell gondoskodni.

5. A szabályozó művek fentartásának nagy fontosságára való tekintettel, az államnak a fentartásra vonatkozó befolyása a kellő felügyelet útján és hathatós pénzügyi támogatás mellett biztosítandó.

6. A vadpatakszabályozási művek fentartási költségeinek fedezésére az érdekelt tényezőknek, főként azonban az államnak igénybevételeivel fentartási alapok létesítendőek.

7. A fentartási alapoknak tartományonként vagy nagyobb vízrajzi egységek szerinti egyesítése a kölcsönös viszontbiztosítás egy nemének életbeléptetése céljából megfontolást érdemel.

8. Szervezett és begyakorlott vízvédelmi őrségek szervezése és ilyenek állami támogatása ajánlatos.

A kongresszus *Danzer* határozati javaslatát a tisztán Ausztriát érdeklő 5. pont kivételével, *Pokorny* javaslatát változatlanul fogadta el. (Folyt. köv.)

A liptóújvári erdészeti szakképző iskola 1799—1811-ig.

Közli: *Teschler Béla*, liptóújvári plébános.

Magyar erdészeti körökben általában az a vélemény tartja fenn magát, hogy az erdészeti szakképzés itt nálunk csak a selmeczbányai m. kir. erdészeti akadémiának 1808-ban történt felállításával vette kezdetét, hogy ezen időpontnál előbb az országban semmiféle erdészeti szakképző intézet nem létezett. Ezen véleménynyel szemben a liptóújvári m. kir. főerdőhivatal aktái azt bizonyítják, hogy már jóval 1808 előtt, 1796-ban Wisner liptóújvári prefektus agyában szülemlik meg a honi erdészeti szakképzés gondolata, amely gondolat három évvel később testet is ölt.

Messze a XIII. század első felébe nyulik vissza Liptó-Ujkeletkezése.*) Élet csak a várban és ennek közvetlen környékén volt; a mai Liptóújvár területét az ekevas turta, zöld rét foglalta el. Öt század mult el így, a váruri önkény, a jogtiprás öt százada. A műzsák hallgattak; tanulmányokról szó sem esik. Tanulni legfeljebb a tudós tanul, a többiek karddal és ekével küzdik át magukat az életen. A sok liptó-uj-vári várur közül az egyedüli Balassa Bálintot (1551—94) ihletik a műzsák, daltermő lelke meghozza gyümölcsét a magyar irodalomnak.

*) V. ö. *Teschler B.* Liptó-Uj-Vár története.

1728-ban a magyar kir. udvari kamara, az akkori várur, Liechtenstein János herceg engedélyével, sóraktárat épít Mravnikon, a mostani szolgabírótság helyén.

1731-ben Liechtenstein János herceg örököse: Liechtenstein Emánuel herceg, a lipótvári uradalmat eladja 170.000 forint a magyar kir. udvari kamarának. Az új gazdával kezd lassan népesülni Mravnik és környéke. A Wieliczka-ról Szepességén át idehozott sótt itt raktározzák el s innen látják el a tutajon lefelé szállított sóval az alsó környéket. A tutajozással azonban megindul a fakereskedés is s ezért 1767-ben a kamara Ujvárt erdőhivatalt létesít. Girsik János az első erdőmester, hozzá négy erdőtiszt lesz beosztva.

1771-ben Girsiket a lipótvári és likavai uradalmak prefektusává nevezi ki az udvari kamara.

A mai Lipótvár részben Girsiknek köszönheti létezését; az ő hivataloskodása alatt épülnek ki: a vízfűrészt 1770; a mai szolgabírótság és a főnökhelyettesi lakás 1771; a főnöki épület 1773; a templom 1790.

Girsik 1794-ben halt meg.

Utódjául 1796-ban Morgensterni Wisner Ferenczet nevezi ki az udvari kamara. Fenkölt gondolkodású férfit lehetett, mert alig kezd meg Ujvárt hivatali működését, egyik kimagasló intézkedése: az akkoriban már felszaporodott lakosság gyermekeinek oktatása. A Lichtner György-féle magánháza (mostanában a templom alatt levő első lakás) bérléssel ki 25 forintot iskolahelyiségül. Itt nyílik meg az iskola 1796 február hó 2-án s ide járnak az újvári gyermekek addig, amíg az udvari kamara egy népiskolai épület felépítését engedélyezi. Tárgyalások indulnak meg ezen ügyben. 1798. évi február 22-én kelt 2733. számú rendeletével az udvari kamara végre elfogadja a tervet s a népiskola (schola trivialis) felépítésére a telken kívül 3242 forintot utalványoz ki Wisnerben azonban más tervek érlelődtek meg. Ujvárt a lipótvári kamarai erdősziget központjában, az akkori idők tanrendszeréhez mérten erdőszeti szakképző iskolát óhajt felállítani és a növendékek részére konviktot létesíteni. De hogy ez lehetségessé váljék, a meglévő népiskolát is felsőbb tanodává (schola capitalis-sá) kell fejleszteni. Tervét közli az udvari kamarával, egy-

uttal anyagi támogatást is kér. Kérését nem teljesítik. Wisner azonban nem csügged s hogy tervét megvalósíthassa, gyűjtés útján próbálja az építéshez és a szervezéshez szükséges pénzüsszeget összehozni. S ezen vállalkozása sikerül is, a mennyiben az országos főrendeknél... .. 3279 frt 53 $\frac{1}{2}$ kr.
a kamarai tiszteknél és alkalmazot- tagnál... .. 771 " 26 $\frac{1}{2}$ "
egyesek adományából, pénzbirsá- gokból... .. 28776 " 10 $\frac{1}{2}$ " gyűjt össze.
Hozzáadva a kamara által utalvá- nyozott... .. 3242 " — "
összesen... .. 36068 frt 90 $\frac{1}{2}$ kr.

gyülik egybe.

Az építéshez és szervezéshez szükséges pénz meglett s így Wisner megvalósíthatta ideáját: létesítette a máig is meglevő iskolát melléképületeivel s felállította a schola capitalist és vele összefüggésben a schola forestalis theoretico-practicát.

Az első tanév 1799—1800-ban indult meg. Az ugyanazon tanévből megmaradt órarendből megállapítható, hogy ezen felsőbb tanodába (schola capitalist) csak olyan tanulókat vettek föl, akik elemi előképzettséggel már bírtak.

Az iskola három tanfolyamból állott. Hetenkint 25 tanóra volt. A rendes elemi tantárgyakon kívül, már az I. és II. osztályban heti 3 órában előadatik a „Forstkatechismus“, a III. osztályban pedig heti 4 órában a „Forstwesen“. Előadási nyelv a német volt, tanítják azonban a magyar nyelvet is. Az I—III. osztályba vegyesen fiuk és leányok jártak, csakhogy a leányok a „Forstkatechismus“ és „Forstwesen“ helyett női kézimunkaoktatásban részesültek. Tanítják ezenkívül naponta délutáni 4 órától 5-ig a zenét, rajzot és mintázást (Modellen Macherey).

A IV. osztály a humanórákon kívül már a szakszerű erdészeti oktatást öleli fel és pedig elméletileg, valamint gyakorlatilag is. A használatban levő tankönyvek ezek: Matulit: Practische Rechnungsaufgaben aus der Geographie, Naturgeschichte und Technologie; Hennert: Beiträge zur Forstwissenschaft; Jugel: General-Physik; Wiebeking: Wasserbaukunst; Walch: Mechanik.

Az iskola igazgatója a prefektus volt. Katekétája az akkori adminisztrátor, Schechowitz János. Tanszemélyzete négy professzorból állott és pedig: Grünwald János, Prochászka Károly, Hiray Ferenc és Láhner Pál.

Fizetésük 1803. évi november hó 6-án lett véglegesen rendezve.

A katekéta fizetése volt évi	100	forint
az első professzoré	400	„
a másodiké	450	„
a harmadiké	250	„
a negyediké	250	„

A terményekben kapott az első professzor fizetésén kívül még 16 mérő rozsot, 50 font sót, 60 mázsa szénát, 2 szekér szalmát, 4 öl kemény és 6 öl puha tüzfát. A második professzor 3 öl kemény és 2 öl puha tüzfát.

A tanulók részint magában az iskolai épületben levő konviktusban, részint pedig a tanszemélyzetnél és más megbízható kamarai alkalmazottnál voltak elhelyezve. Egyenruhát hordanak és katonai fegyelem alatt vannak. Liskay, a konviktus gondnoka, „hadnagyuk“, de maguk a növendékek között is vannak katonai módra különböző rangfokokozatok.

Az így szervezett ujjvári iskolának csakhamar hire megyen. 1802-ben már 49 növendéke van. Más megyebeli uradalmak tulajdonosai is ide küldik embereiket az erdészeti szakképzetés céljából.

Az udvari kamara is tudomást szerez Wisner prefektus sikeiről és 1802. évi november 6-iki kelettel a „legfelsőbb királyi tetszést“ tolmácsolja a prefektusnak azért, hogy a királyi fiskus megterhelése nélkül is, ilyen kiváló szolgálatokat tett a közjónak.

Wisner 1808-ban halt meg. Emlékét az iskola kapuja fölött levő következő chronogramm őrzi:

BELLO
CESSANTE IN-
TER CAESAREM ET GALLOS
AC PACE CONFECTA

MUSA SUB AUSPICIIS
AUGUS I CAESARIS ATQUE
REGIS FRANCISCI DEFEROR
USQUEAD HRADEK
PALLADIS, ET SYLVAE DOCEO
ARTEM: ADIUTA POTENTI
HIC BENEFACTORUM
MUNERE NUNC HABITO
HUC QUOD PERTIGERIM FRANCISCUS
NONNEGO WISNER † DE MORGENSTERN
ET CAUSA ET ORIGO FUIT.

(Magyar fordításban: „A császár és a franciák között folytatott háboru megszűntével és a béke megkötésével, Ferencz felséges császár és király uralkodásának elején én, a Muzsa, idehozatom Hradekre. Pallas és az erdő tudományát tanitom: a jötevők adományai folytán lakom itt, de hogy ide kerültem, annak kezdeményezője és létesítője morgensterni Wisner Ferencz volt“.)

Az udvar felőli kapu fölött pedig a következő felirat van:

EN SEGES ANTE FVIT
COLITVR IAM SACRA DIANA
ARTIBVS INGENVIS
INSTRVITVRQVE PVBES.

(Magyar fordításban: „Ime mezőség volt itt régen, most pedig Diana istennőnek áldoznak már, és tanul az ifju sereg“.)

Wisner halála után Collinászy Ferencz a prefektus. Elődjének ügyszeretével tovább fejleszti az iskolát. De az erdészeti szakiskolának nincs hosszú élete. 1808-ban lett felállítva Selmezbányán az erdészeti akadémia, mely ténynek az lett következménye, hogy a lipitújvári erdészeti szakiskolai oktatást 1811-ben beszüntették.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

I.

FELHÍVÁS

a Horváth Sándor-alapítvány jutalomdíja ügyében.

A Országos Erdészeti Egyesület tulajdonát képező *Horváth-Sándor-alapítványnak kamataiból* a folyó évben az ötödik 1000 koronás jutalomdíj ki lesz adható. Ezzel a jutalomdíjjal alapszabályaink 156. szakasza szerint az egyesületnek oly tagja jutalmazandó, akinek munkássága az erdőgazdaság gyakorlati vagy tudományos művelése terén, így az erdőgazdaság gyakorlati intézése, a szakoktatás vagy szakirodalom terén, avagy az erdőgazdaság fejlődésére szintén kiható kísérletezés, föltalálás vagy felfedezések terén általánosságban vagy bizonyos ágazatra nézve sikeresnek és hasznosnak s ennél fogva elismerésre méltónak találhatik.

Az Országos Erdészeti Egyesület minden tagjának jogában állván kellően indokolt javaslatot tenni, hogy az elismerő jutalomra az egyesület tagjai közül kit tart legérdemesebbnek, van szerencsénk az egyesület tagjait tisztelettel felkérni, hogy e jogukkal élni és javaslatukat az egyesület elnökségéhez intézett levélben november hó 15-ig beküldeni sziveskednének.

Névtelen ajánlólevelek figyelemben nem részesülnek.

Az elismerő jutalmat az igazgató-választmány deczember hóban tartandó rendes ülésén az egyesületi tagok részéről jutalmazásra ajánlottak közül a legérdemesebbnek titkos szavazással itéli oda.

Budapesten, 1909 október hóban.

*Az Országos Erdészeti Egyesület
elnöksége.*

II.

FELHÍVÁS

a „gr. Tisza Lajos“, a „Wagner Károly“, az „Erzsébet királyné“, a „Luczenbacher Pál alapítvány“-ból és a Faragó Béla-féle alapítványból kiosztandó segélyek ügyében.

Az Országos Erdészeti Egyesület fenn megnevezett öt jótékony alapítványából a folyó évi segélyek ez évi deczember hóban osztatnak ki. Az elsőnek a kamataiból az olyan önhibájukon kívül

szorult helyzetbe jutott magyar erdőtisztek és erdészeti altisztek nyerhetnek anyagi támogatást, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek első belépésüktől kezdve mostanáig legalább öt éven át tagjai voltak s mint ilyenek, tagsági kötelezettségeiknek eleget tettek. A második alapítványból pedig az olyan erdőtisztai és erdőaltisztai özvegyek és árvák nyerhetnek segélyt, kiknek férje, illetőleg atyja az Országos Erdészeti Egyesületnek állandóan és szintén legalább öt éven át tagja volt és tagsági kötelezettségét teljesítette. A harmadik alapítvány segélyeért olyan elhalt magyar erdőtisztek árva leányai folyamodhatnak, kik az egyesületnek halálukig s szintén legalább öt évig tagjai voltak és tagsági kötelezettségeiknek eleget tettek. A negyedik alapítványból hasonló feltételek mellett erdőtisztai özvegyek és árvák, az ötödikből erdőtiszték és altisztek árvái nyernek segélyt.

Ezen feltételekhez képest felhívjuk tehát az érdekelteket, hogy hiteles okmányokkal felszerelt *bélyegtelen* folyamodványaikat legkésőbb folyó évi november hó 10-ig az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalához (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám, II. emelet) nyujtsák be.

A folyamodványban kitüntetendő: az élvezett fizetés vagy nyugdíj és nevelési pótlék összege, az összes gyermekek száma, kora és foglalkozása, nemkülönben az, hogy azok részesülnek-e máshonnan segélyben (alapítványi hely., ösztöndíj, állami erdőtiszték gyermekeinek nevelését segítő alap stb.).

A titkári hivatal.

IRODALOM.

Lapszemle.

Bartha Ábel III. cikke a luczfenyőről. (Erd. Kisérlet. XI. évf. 1. és 2. sz.)

Az Erdészeti Kisérletek című folyóirat ez évi (XI. évfolyam) 1. és 2. számában jelent meg Bartha Ábel m. kir. főerdőmérnök 300 K pályadíjjal jutalmazott cikke „A luczfenyő“-ről (III. cz.), melyben az őállapotban keletkezett luczfenyőállományokat ecseteli. Igen figyelemre méltó cikk ez, melyből kiemelem a szerző előadásának sorrendjében a következőket:

„A luczfenyő őserdő rendszerint egykoru, egyenletes faállománnyal bir, nem vegyeskoru, mint egy-egy kivénhedt, kirabolt erdőből látszik. Életrekelése és elmulása időszakhoz van kötve, nem tart állandóan. Az öreg, tulkoros állomány alatt sűrű fiatalos telepszik meg, fogynak az öreg fák s mentől inkább fogy a régi állomány, a megmaradottakat annál hatékonyabban mozgatja a szél. Többé-kevésbé rövid idő alatt mind ott fekszenek az öreg fák, a vész (széltörés) által egymásra halmozódott fák és helyükön, közöttük a már előzetesen megtelepedett fiatalos áll.“ Ehhez jónak látom még hozzátenni, hogy fiatal állomány (csemetés) néha már az öreg állomány 22:1 *cm* átlagos vastagsága mellett keletkezik, ami szerző szerint a 64 éves kornak felel meg, de ez csak kivételesnek tekinthető, mert a csemetés jelenléte csak akkor általános, mikor az öreg fák átlagos vastagsága már elérte a 26:9 *cm* mellmagassági átmérőt. „A csemetés hosszú időn át tengődik, fokról-fokra inkább elfoglalja a talajt, 49 *cm*-nél (nyilván az öreg állomány átlagos vastagsága van itt értve) közöttük már lábra kapottak is vannak. A 68 *cm*-en felüli átlagos vastagsággal már egyáltalában nem sikerült egész erdőt találni. 54 *cm* átlagos vastagság tehát az a végső fok, ameddig az erdő, ha tömegében meg is fogyva, még áll. Ezen túl a széltörések jönnek és új erdő áll a réginek helyén.“ (15. lap.)

A szerző érdeméül rovom fel, hogy a beszterczenaszódi ős eredeti luczfenyőerdők *vastagsági összetételét* is kutatta és ezáltal bebizonyította, hogy ez az elmélet az ős luczfenyvesekre is érvényes. Hogy az erdőknek vastagsági összetételére súlyt fektet a szerző, kiténik e szavaiból : „Az erdőben való tisztánlátás érdekéből ajánlatos tudni azt, mert általa ítélni lehet meg a legbiztosabban, hogy a becsü tárgyát képező erdő érintetlen egész-e, vagy pedig belőle egy rész, ha régen is, eltávolított.“ (13. lap.)

Eredményeit a Vépor hegységi mesterségesen felújított erdőknek általam kutatótt vastagsági összetételével is összehasonlította és azt találta, hogy az *átlagos mellmagassági vastagságok százalékos helye* az állományok nagyobb vastagsága mellett kisebb, mint a vékony állományokban. A 6-ik rajzból ugyanis kiderül, hogy 50 *cm* átlagos vastagságnál az átlagos mellmagassági vastagság

százalékos helye mintegy 52 (‰), míg ellenben 10 *cm*-nél mintegy 61‰-nál van. Kifogásolta a 16. lapon, hogy én a Vépor hegységi elsőrendű talaju luczfenyvesek mellmagassági átlagának százalékos helyét csak átlagban jelöltem meg. Hát ennek oka az volt, hogy nem igen nagyszámu megfigyeléseim által nem tartottam magamat feljogosítottnak arra, hogy megállapítsam az átlagos vastagság százalékos helyének változásait a koral, illetőleg az állomány vastagodásával. Most azonban, midőn B. A. adatai közölve vannak, meggyőződtem arról, hogy az átlagos vastagság százalékos helye a kor emelkedésével az én adataim szerint is hátrál, ámbár kisebb mértékben, mint B. A. VI. rajzában ki van tüntetve. Az Erdészeti Kísérletek IV. évfolyamának 3. és 4. füzetében közölt VII. táblázatomban (89—91. lap) látható csoportosítás és az illető átlagkoroknak az eredeti összeírásomból történt megállapítása szerint úgy találtam, hogy a mellmagassági vastagságok átlagának százalékos helye a 9 *cm* vastagságnál 60 és a 38 *cm* átlagos vastagságnál körülbelül 57 *cm* és kor szerint a 20 éves kortól 100 éves korig 60-ról 56-ra száll alá.

Ezenkívül B. A. azt találta, hogy a különböző vastagságú faállományokban az egyenlő helyzetű vastagsági fokozatok sugárkévését alkotó vonalok (B. A. III. rajza) összehajlanak, míg én azokat (E. K. IV. évf. 3. és 4. sz. 91 l. 3. rajz és 94. l. 5. rajz) egyeneseknek vettem fel. Ez lehet tőlem tévedés is, de lehet az okát abban is keresni, hogy az én adataim egyenlőkoru, továbbá 100 évnél csak ritkán valamivel idősebb és (legalább középkorig) főként mesterségesen létrejött állományokra vonatkoznak.

Helyes, de ismeretes szerzőnek azon tapasztalata, hogy a faállományok fatömegének kiszámítása egyetlen próbatörzs alapján bizonytalan. A hibát szerző az alacsonyabb vastagságú erdőkben igen nagyoknak, a magasabb vastagságúakban sokkal kisebbeknek, de az egy próbatörzsszel számított fatömeget mindig csekélyebbnek találta a valóságosnál. A különbség 5—8 *cm* vastag faállományoknál a helyes számítás eredményének 25‰-a, 26—29 *cm* vastagságnál kerekén 3‰-a volt, míg 50 *cm* átlagos vastagság mellett már majdnem elenyészett (2. sz. kimutatás).

A törzsszámot szerző a 7. sz. kimutatás szerint az 5 *cm* átlagos vastagságnál, ami szerinte 22 évnek felelne meg, 9920-nak,

10 *cm* átlagos vastagság mellett (32—33 év) 3535-nek, 20 *cm*-nél (57—58 év) 956-nak, 30 *cm*-nél (88 év) 474-nek, 40 *cm*-nél (121 év) 279-nek és 50 *cm*-nél (155 év) 166-nak találta.

Igen érdekes módon állapította meg szerző a *kivesző fák* számát és fatömegét is, konstatálva, hogy nemcsak a legvékonyabb törzsek száradnak ki s hogy a kiszáradt törzsek átlagos vastagsága a korral folyton közeledik az élő állomány átlagos vastagságához, amit különösen a VI. sz. rajz állít szemünk elé, mely szerint, ha az élőfaállomány átlagos vastagsága 10, 20, 30, 40 *cm*, akkor a kiszáradt fáké sorban körülbelül 5, 10, 16, 26 *cm*. Mikor az élő állomány mintegy 66 *cm* átlagos mellmagassági vastagságra emelkedik, akkor már minden fa kiszárad vagy kidül és valószínű, hogy „átlagosan 200—210-ik életévében tűnik el a régi erdőnek utolsó fája is, mikor annak helyén az 54 *cm* átlagos vastagságnál megtelepedett, tehát már 30—40 éves új erdő áll.” (21. l.)

Igen érdekes a *körlepösszeg* változása is, melyet a IX. rajz tüntet fel. A görbe a 14 és 20 *cm* átlagos vastagságok elérésének ideje között (mely a 7. sz. kimutatás szerint a 42. és 58. életévek közé esik) jelentékenyen behorpad, amit az ezen korban fellépő tömeges kiveszés okozhat; a görbe a 44 *cm* átlagos átmérőnél (a 7. sz. kimutatás szerint tehát a 135. év táján) már kezd általánosan lehajlani.

Legnagyobb *fatömeget* talált szerző a 135-ik évben, 469 köbmétert. A fatömeg *évi folyó növekedése* maximumát a 25. és 30-ik évek közt éri el ami „összeesik a faegyed legerőteljesebb vastagsági és magassági fejlődésének idejével és az átlagos évi növekedés tetőzése s egyúttal a legnagyobb évi hozadék ideje is 40 év. Innen kezdve egyenletesen csökken a 110 éves korig, hol a csökkenés nagyobb fokra fordul és a 135-ik évnél fogyásba vált át, 135 éven túl már nem vesz fel a faállomány annyi növedéket, mint amekkora fatömeg az álló fakészletből természetes uton kiválik.” (23. l.)

Ezekben kívántam a jeles dolgot röviden ismertetni és a szaktársak figyelmét annak tüzetes tanulmányozására felhívni, ami különösen akkor elkerülhetetlen, ha valaki más erdők viszonyait kívánja behatóan tanulmányozni.

Vége soraimat azzal az óhajtással zárom, vajha akadnának még körünkben ily buzgó szakemberek, akik a már kiveszőfélben lévő őserdeinket tanulmányoznák és azok viszonyait a jövő kor számára rögzítenék.

Östölgyesünk már megtollászva is alig akad; jegenyefenyő őserdők is alig van már, csupán ősbükkösökben bővelkedünk.

Azonban hasonló tanulmányokat nemcsak őseredeti, de minden-nemű erdőben lehet és kell is végrehajtani. *Fekete Lajos.*

Könyvismertetés.

Birtokpolitika. Irta: *Elek István* m. kir. erdőmérnök. Kiadja Borsod, Gömör, Heves megyék erdészeti egyesülete. Ára 1 K. (Különlenyomat a „Magyar Erdész“-ből.)

Szerző munkája bevezető részében reámutat arra, hogy eddigi birtokpolitikánk s ugylátszik az új telepítési törvényjavaslat is inkább új gazdasági egzisztenciák létesítésére törekszik, mint a kis- és középbirtokok viszonyainak rendezésére, pedig éppen ezen a téren van baj. A birtokok szétagoltsága mellett a kisgazda állattenyésztése teljesen a közlegelőkre van utalva. Ezek azonban vagy már eredetileg e célra alkalmatlan területen jelöltettek ki, vagy gondozatlan, kizsárolt állapotban vannak. Nagy részüket elfoglalták egyesek s ezt az állapotot a kataszter és a telekkönyv is szentesítette. A meddig a legelők gondozása csupán a vízmosások kötésére és befásítására szoritkozik, addig ezekkel sem lehet érdemleges eredményt elérni, dacára a reájuk fordított nagy áldozatoknak és munkának.

Kisgazdáink apró darabokban messze szétszórt birtokaikat jól megművelni nem tudják. A legelő rossz, rajta a trágya nagy része kárba vész, ennek következtében a kisgazda kellő téli takarmányról sem gondoskodhatik, földjeit nem trágyázhatja kellően. Vének ily viszonyok között a nép birtokszerzését megfelelő birtokrendezés nélkül elősegíteni.

A kisgazda sok helyen meredek, mezőgazdasági művelésre nem való földekbe öli munkaerejét; a völgybeli földeket pedig az erdőtől megfosztott hegyoldalokról lemosott föld önti el. Erdeje

kevés van a kisgazdának, így szalmával és trágyával tüzel, azt még ekként is elvonván gazdaságától. Szóval veszteséges gazdaságot űz népünk nagy része s így nincs mit csodálkoznunk a kivándorláson.

Ezeken a bajokon szerző a telepítéssel kapcsolatos birtokrendezés útján vél segíthetni, amely a legelő- és erdőterületekre még akkor is kiterjedne, ha egyébként a czélszerűen tagosított mezőföldek ily beavatkozást nem tennének szükségessé.

Legelőterületül a mezőgazdasági művelésre való földek $\frac{1}{5}$ — $\frac{1}{4}$ része volna kijelölendő. Az illetőségek egy, legfeljebb két tagban volnának kiadandók, a községi erdőterület pedig, ha kevesebb, legalább 500 holdra volna kiegészítendő. Erre a célra elsősorban a volt urbéresektől a regaléjogok módjára megváltandó erdőilletőségek, ezenfelül egyéb, az erdőgazdasági művelésre utalt területek, végre az 500 holdnál kisebb magánerdők volnának felhasználandók. Sőt ha így sem telik ki az 500 hold, a község kisajátítási jogot nyerhetne és bárki más erdejéből sajátíthatna ki megfelelő részt a maga erdőterületének gyarapítására.

Az 500 holdnál kisebb, de a község által magához nem váltott, valamint az 500 holdnál nagyobb magánerdőbirtokokból a szerző, aki nem barátja annak, hogy a holtkéz e birtokokat megszerezze vagy azok hitbizományokká alakíttassanak, u. n. örök erdőbirtokokat kíván alakítani, amelyek üzemtervszerű kezelésre volnának kötelezve és 500 holdnál kisebb részekre semmiesetre sem darabolhatók fel.

500 holdnál nagyobb magánerdőbirtokok maguk kérelmezhetnék, hogy erdejük ezen jogszabályok alá helyeztessék, illetőleg a szerző által örök erdőbirtoknak nevezett kategóriába soroztassanak. Ha ezt nem teszik, az állam kisajátítja birtokukat és azt, 500 holdnál nem kisebb részekben, jelentkező vevőknek eladja.*)

A jelenlegi kötött erdőbirtoknak ily 500 holdig feldarabol-

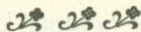
*) Miért e körülményesség? Ha az állam elég hatalmas és gazdag arra, hogy a jelenlegi magánerdőbirtokosokat kisajátítás útján birtokuktól megfoszsza, akkor elég hatalmasnak kell lennie arra is, hogy az üzemtervszerű gazdálkodásra és a feloszthatás korlátozására az eredeti birtokosokat is kényszeríthesse. Ezzel elesik a kisajátítás és a birtokos csere procedurája és költsége.

ható, de különben szintén tartamos gazdálkodásra kötelezett „örök erdőbirtokká“ való átalakulását szerző nem zárja ki.

A mű erőssége népies gazdálkodásunk dezolált állapotának ecsetelésében van, míg az orvoslás módjában megnyilatkozik a szerzőnek ismert radikalizmusa, amely vele a gyakorlati kivitel akadályait sokszor teljesen elfeledteti és arra indítja, hogy valamely eszméje érdekében a meglevő és elismert jót is, mint pl. jelen esetben a kötött erdőbirtokállományt ok nélkül megbolygassa. Az orvoslás súlypontja kétségtelenül mezőgazdasági téren keresendő s itt bizonyára radikális eszközökhöz kell nyulnia, az erdőterület azonban csupán a szükséges mértékben vonandó be a tagosítás keretébe; az u. n. örök erdőbirtokok létesítése helyett pedig sokkal megfelelőbb és jogilag még mindig enyhébb és olcsóbb volna az üzemtervszerű gazdálkodásnak eszmeként az irodalomban már felvetett általánosan kötelező kimondása és a feloszthatás korlátozása, mint a rengeteg pénzázdozatok árán keresztül viendő, erőszakos, a jogbiztonság alapjait is megtámadó birtokoscseré.

Bund Károly.

Adóügyi tanácsadó. Összeállította *Hollady Nándor*. Megjelent a Köztelek Olcsó Könyvtárában. Ára 50 f. Rövid kivonatban, a magyar kisgazda igényeinek megfelelő terjedelemben ismerteti az új adótörvényeket.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

I.

HIRDETMÉNY.

A folyó évi őszi erdészeti államvizsgálat október hó 25-én s az erre következő napokon fog a fenálló szabályzat értelmében Budapesten megtartatni.

Budapest, 1909. évi szeptember hó 29-én.

M. kir. földmivelésügyi miniszter.

II. KIMUTATÁS

az erdőbirtokosok által az 1909. év őszén eladásra bejelentett erdei fagyvakról.

Folyó szám	A birtokos		Az eladható fagyvak		Megjegyzés
	n e v e	lakása (vasuti állomás és utolsó posta)	mennyisége	eladási	
				egység-ára	
			K	f	
	<i>I. Luczfenyő.</i>				
1	Körmöczbánya sz. k. város erdőhivatala	Stubnya, u. p. Stubnyafürdő	500 kg	3	
	<i>II. Erdeifenyő.</i>				
2	Coburg Gothai herceg erdőhivatala	Káposztafalva, Szepes várm.	80 kg	—	} Az ár nem közöltetett
3	Gróf Königsseg uradalma (a mag 1910 február vagy márcziusban kerül eladásra)	Poroszkza, vasut Illava, Trencsén vármegye	300 kg	—	
	<i>III. Simafenyő.</i>				
4	Hg. Batthyány-Strattmann erdőhivatala	Nagykanizsa	500 kg	20	Tobozban
	<i>IV. Kocsános tölgy.</i>				
5	Gróf Károlyi László erdőhivatala	Kegye, Szilágy vármegye	100 hl	—	Az ár nem közöltetett
	<i>V. Kocsántalan tölgy.</i>				
6	Egri főkapitán erdőhivatala	Sajóvárkony, v. á. Sajógalgócz	200 hl	14	
7	Kassa sz. kir. város	Kassa	2000 hl	15	Kassa v. á., zsák nélkül
8	Gróf Károlyi László erdőhivatala	Kegye, Szilágy vármegye	100 hl	—	Az ár nem közöltetett
	<i>VI. Csertölgy.</i>				
9	Lajos bajor kir. herceg erdőhivatala	Sárvár	800 hl	—	Az ár nem közöltetett
10	M. kir. közalapítványierdő-gondnokság	Szirbóva, u. p. Nagykováres	25 hl	6	
	<i>VII. Bükkmag.</i>				
11	Huszár-fele hitbizományi erdőhivatal	Ipolypásztó	60 q	80	
12	M. kir. közalapítványi erdő-gondnokság	Nagykováres, v. á. Bukovár	25 hl	6 80	
	<i>VIII. Amerikai dió.</i>				
13	Frigyes kir. herceg erdő-felügyelősége	Főherceglak	800 hl	7	Zsák önköltségen
	<i>IX. Ákác.</i>				
14	Huszár-féle hitbizományi erdőhivatal	Ipolypásztó	10 q	55	Novemberben szállítható

KÜLÖNFÉLÉK.

Az Erdészeti Zsebnaptár az 1910. évről megjelent. Megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alkotmány-utca 6. szám) legczélszerűbben úgy, hogy egyesületi tagok 2 K 45 f-t, mások 3 K 45 f-t postautalványon előre beküldenek, mely esetben a naptárt bérmentve kapják kézhez. A postautánvétellel való szállítás aránytalanul drágább.

Fából készített cukor és aklohol. Ily czimen jelent meg dr. Zemplén Gézától az Országos Erdészeti Egyesület legújabb könyvkiadványa, amelyet később fogunk bővebben ismertetni, a t. szakközönség figyelmét azonban már jelen sorainkkal is felhívjuk erre a munkára, mely a Deák-Ferencz-alapítvány egyik díját nyerte el és a fa vegyipari technológiájának egyik legérdekesebb fejezetét tárgyalja. Kapható az Országos Erdészeti Egyesületnél (Budapest, V., Alotmány-u. 6. sz.) 2 K-ért, egyesületi tagok 1 K 50 f.-ért. Legczélszerűb ezt az árt 45 fillér postaköltséggel együtt beküldeni, mely esetben a mű bérmentve szállítatik.

Az ideai tölgyfaárverések eredményei a tölgyfapiac lényeges javulására engednek következtetni. A bródi vagyonköztség 26 vágás közül 20-at adott el és 1,951.637 K kikiáltási árral szemben 2,242.461 K-t ért el (+15%); Vinkovczen pedig a kincstári erdőkben 13 vágás közül 11 kelt el 38% felülfizetéssel. (Kikiáltási ár: 1,286.265 K, eredmény 1,708.433 K.) A mult év teljes eredménytelensége után ezek mindenesetre örvendetes eredmények, még akkor is, ha tekintetbe vesszük, hogy a kikiáltási árak a két-három év előttiékhöz képest leszállított egységárak alapján képeztettek.

A puha fűrészáru árainak emelése. A puha fűrészáru termelésével foglalkozó cégek között megegyezés jött létre arra nézve, hogy az I. és II. rendű áru árát felemelik. Az áremelés célja az, hogy a fogyasztók figyelmét a III. oszt árrura tereljék, amelyből a közelmult fakereskedelmi krízis alatt aggasztóan nagy készletet halmoztak fel, míg a kifogástalan áru eddig is akadálytalanul volt elhelyezhető.

Az osztrák vasuti tarifaemelések. Az osztrák államvasutak, amennyire az eddigi közlésekből megállapítható, tarifájuk reformjá-

nál több oly intézkedést terveznek, amelyeknek egyenesen az a célja, hogy a magyar nyerstermények, s ezek között a fának kivitelét megakadályozzák. A rossz üzletmenet és a magyar államasutak tarifaemelése által úgyszólván eléggé sújtott hazai nyerstermelés és faipar, amely lényeges mértékben a kivitelre van utalva, létérdekeiben volna megtámadva, ha az osztrák tarifareform tényleg oly nyers és kiméretlen eszközökkel lépne fel éppen a magyar eredetű áruval szemben, hogy kivitelünk lehetetlenné tétetnék. A budapesti kereskedelmi és iparkamara ez ügyben értekezletre hívta össze az érdekelt gazdasági, ipari és kereskedelmi tényezőket; köztük az Országos Erdészeti Egyesületet is, mely értekezlet egyhangulag tiltakozott a kivitelünk ellen tervezett ezen merénylet ellen és egy szűkebb bizottság kiküldését határozta el, amely hivatva lesz azon eszközöket és módokat megjelölni, amelyekkel az osztrák tarifaemelések ellensúlyozhatók és szükség esetén megtorolhatók. Az Országos Erdészeti Egyesület ebben a szűkebb bizottságban is képviselve fog birni.

A rendőri büntető eljárásra vonatkozó egységes szabályzat.)* A „Budapesti Közlöny“ f. évi október hó 1-én megjelent számában látott napvilágot ezen rég várt intézkedés, melynek életbe léptetése egyelőre ugyan még el van odázva, mégis kívánatosnak látszott annak idejekorán való közlése, mert így legalább módjukban áll a rendőri büntető bíróságoknak az új terjedelmes eljárás beható áttanulmányozása.

Szorgos átolvasás után első benyomásunk az, hogy ezen szabályzat a „humanizmus“ jegyében született, mert helyenként ha nincs is átlépve, de eléretett az a határvonal, melyen túl a terhelt jogvédelme a túlzásba csapott volna át.

Ránk nézve legfontosabb intézménye a büntetőparancs.

Az elsőfoku rendőri büntető bíró (községi bírót ide nem értve), amennyiben a feljelentést alaposnak találja**) s ha a pénz-

*) A m. kir. belügyminiszternek és a m. kir. igazságügyminiszternek 65000/1909. B. M. számú rendelete.

**) És pedig ha 1. a feljelentést hatóság (községi előjáróság) közhivatalnok vagy hatósági közeg hivatali hatáskörében szerzett közvetlen tapasztalata alapján teszi és valósága ellen nem merült fel aggodalom, vagy 2. a feljelentés magánygyéntől ered, de ez a kihágás elkövetését köz- vagy magánokirattal, vagy más bizonyítékokkal valószínűvé teszi és a rendőri büntető bíró meg van győződve a vád alaposágáról.

büntetés és megtérítendő kár összege harmincz koronát meg nem halad — minden előzetes tárgyalás nélkül bírálja el az ügyet s a megtorló intézkedés „büntető parancs” képeben jelenik meg.

Ha a terhelt a büntető parancsot magára nézve sérelmesnek tartja, a rendes tárgyalás megtartását kérelmezheti, viszont a sértettnek módjában áll a büntető parancs kibocsátásának mellőzését kérni, vagyis a büntető parancs intézményének behozatalával sem a sértetten, sem a terhelten nem esik jogsérelem.

Az intézmény gyakorlati előnyei könnyen elképzelhetők; elsősorban a rendőri büntető bíró teendői apaszatnak; az ügyek gyorsabban intézhetők el, a minek ismét egyik főelőnye az, hogy a terheltet nyomban vagy igen rövid időközben érvén a büntetés, annak idejében való alkalmazása javító hatással fog birni. A szakhivatalok, szakképviselők, szakközegek elesnek a többnyire terhes uttal és fölösleges idővesztéssel összekötött tárgyaláson való megjelenéstől, ami közgazdasági, ránk nézve erdőgazdasági szempontból nem kicsinylendő mozzanat.

A terheltnek sem kell a büntető bíróság székhelyére beutazni, a tárgyalás napján ácsorgással munkaidejét vesztegetni, hanem odahaza várja be a büntető parancsnak eljárási költségektől mentes rendelkezéseit.

Sokan azt fogják erre mondani, hogy ez utóbbi „előny”-nek nevezett ténykörölmény az erdőgazdaságra közvetve hátrányos lehet s a kihágásoknak ilyenformán akaratlanul is enyhébb elbírálása azok szaporodását fogja maga után vonni.

Látszólag talán igazuk van, de valóban nem így áll a dolog. Először is a kihágási büntetéseknek teljesen nélkülözhető eljárási költségekkel való sulyosbitása nem áll erkölcsös alapon, másrészt közgazdasági szempontból igen fontos tényezőnek kell ismernünk azoknak a százazrekre menő munkanapoknak visszaszerzését, melyeket a terhelt eddig tétlenséggel, a büntető bíróság előcsarnokaiban való várakozással, felesleges költséggel kapcsolatos utazással töltött el.

Említésre méltónak tartom megjegyezni, hogy a 63. § második bekezdésének megszületése az egységes rendőri büntető eljárásra vonatkozó szabályzatnak mi ránk nézve legfontosabb része, mert ezen bekezdés nélkül a büntető parancs intézménye gyakor-

latilag értéktelen lett volna. Kivétel gyanánt állapított meg ugyanis az erdei kihágásokra nézve az, hogy a magánjogi igény érvényesítése a büntető parancs kibocsátását ki nem zárja, ha a megtérítendő érték és kár szabályszerűen van felszámítva és azt a rendőri büntető bíró a kérelem értelmében állapítja meg. Az erdei kihágások egy-két esetét kivéve (orgazdaság, bűnpártolás, kísérlet) azok legnagyobb része magánjogi igény érvényesítésével kapcsolatosak s ha ez a kivétel elmaradt volna, vajmi ritkán láttunk volna „büntetőparancsot“.

Uj intézmény még a tiszti ügyész szereplése, a büntető parancsnak megfelelőbb módon való kézbesítése, a kiszabott pénzbüntetésnek részletfizetéssel való törleszthetése, a jogorvoslat igénybevételenek a legegyszerűbb módja, az idézés nélküli tárgyalás intézménye, a községi bíróság előtti eljárás új szabályozása, végrehajtási rendelkezések stb. . . . melyek mind az erdőgazdasági, illetve erdőfentartási szempontok figyelembevételével nyertek elintézt.

Végeredményében tehát örömmel üdvözölhetjük ezen új alkotást s nem kevésbé örömmel várjuk a rendőri büntető bírósági ügyvitel megjelenését, a mely hivatva lesz a szabályzat életbe léptetése iránt is intézkedni.

G.

Az apáczalepke idei fellépése. A holicsi és sasvári cs. és kir. uradalomban a folyó év tavaszán a kikelő hernyókat — a foltokat — az uradalom kátránnyal bekenette. Ennek köszönhető, hogy az apáczalepke a sasvári uradalomban ugyszólván teljesen kiirtatott, a holicsi uradalomban pedig meglehetősen leapadt.

A holicsi uradalomban a folyó évben ezenkívül a természet is segítségére jött a küzdő embernek. A tachinák és ichneumonok oly mértékben szaporodtak el, hogy egyes erdőrészekben az apáczalepkét teljesen tönkretették. A hernyókat például a tachinák annyira ellepték, hogy ritkaságszámba ment oly hernyót találni, melyen legalább is egy pete ne lett volna, akadtak azonban szép számmal olyanok is, melyeken 2—6 pete is volt.

A repülés ez idén július hó vége felé kezdődött és legnagyobb volt a czunini major melletti mintegy 100 hektár kiterjedésű 18—30 éves erdőrészletben. Itt kísérletet tettem a Friedrich-féle javított lepkefogó-készülékkel. A kefe ugyanis ennél a készüléknél

kivülről van alkalmazva rugókon és így jobban hozzásimul a hengerhez. Sajnos azonban, a gép sehogysem vált be. Három és fél óra alatt összesen 58 különböző lepkét fogtam. Megjegyzem, hogy ezek legnagyobb része a henger feletti rácson pörkölődött meg. A gép alján alkalmazott zsákocskában össze-vissza 5 lepkét találtam. A gép tehát csupán annyiban bir értékkel, hogy egy tudós erdészeti szakember találmánya, de gyakorlati értéke nincs.

Sokkal nagyobb eredményt értem el világítótüzekkel. Ezekbe percenként átlag véve 14 drb. lepke repült be. Tehát 5 perc alatt több lepke pusztult el, mint a Friedrich-féle gépnél $3\frac{1}{2}$ óra alatt. Nem tekintve tehát a gép drága voltát, az eredmény oly csekély, hogy többé kísérletezésre sem fogom használni a gépet.

A „Bolle“-féle sárgaságfertőzéssel is kísérleteztem. Bolle ez idén is próbált szerencsét. A multévi selyemhernyóinfekció helyett ez idén a gubókat inficziálta. A zacskók sokkal kisebbek voltak. Mikor 2 heti kifüggesztés után belül megvizsgáltam, a kukacsz csakugy hemzsegett a zsákban. A zsákok tartalma tehát kitűnő tenyésztelepe lett a legyek kukacszainak. Bolle kérelmére beküldtettem neki a beteges hernyókból és bizony a siker nagynak látszott, mert ő azokon a renyhekórt megállapította. Bolle 15 K árt szabván egy kis zsák tartalmának, felajánlotta további kísérletezésre. Azonban sajnálattal arról kellett értesítenem, hogy a hernyók nem az általa feltalált fertőzőanyaggal voltak fertőzve, mert azokat bizony 3—4 kilométerre a zacskóktól szedték az erdőőrök. A közvetlen közelben lévő hernyók pedig oly egészségesek voltak, mint a makk. A feltaláló erre már nem tartotta érdemesnek válaszolni.

Ez volt az apáczailepkék ezidei fellépésének vége. Jövőre az uradalom a hernyóifoltokat fogja ismét kátránnyal bemázolni és illetve ezen a télen a meglamadott állabrészeket ritkítani és remélhetőleg jövőre végez az apáczailepkével a természet erőinek közreműködése mellett.

A czinkék vigan ugrándoznak és csicseregnek az uradalom erdeiben, a tachinák már ez idén is nagy munkát végeztek az ichneumonokkal, jövőre remélhetőleg még nagyobb mennyiségben fognak már közreműködni az uralkodó család erdeinek megmentésében.

Matusovits Péter.

A Köztisztviselők Nyugdíjpótló és Segélyző Egyesülete az egyedüli jótékony intézmény, mely csekély tagdíjak ellenében nemcsak a családfő halálával támasztát vesztett családot, hanem az egyes tagok halála által sujtott családfőt is megfelelő *segélyvel támogatja* a tisztességes eltakarításra elkerülhetetlenül szükséges s nem ritkán nyomasztó kiadások viselésében. Az egyesület valóban jó helyen kopogtat akkor, midőn a jövedelmének szoros beosztására kényszerült családapát, illetőleg családtagokat megóvni törekszik a családban előfordult haláleset alkalmával sokszor alig elkerülhető adósságszinálástól.

Az egyesület jótékony hivatását minél szélesebb körben óhajtván gyakorolni, az igazgatóság folyó évi szeptember hó 16-án határozatilag kimondta, hogy a temetkezési főosztályba való belépést megkönnyítendő, minden az alapszabályok szerint belépésre jogosult 50 éven alóli közszolgálatban alkalmazott egyént (tisztviselő-, segéd- és kezelőszemélyzet, állandó díjnok, altiszt és szolga stb., nyugdíjas állapotban is), aki a folyó 1909. év végéig az egyesület temetkezési főosztályába tagul jelentkezik, *a beiratási díj alól teljesen felmenti.*

A temetési segély 6 havi tagság után s a tagdíjak pontos befizetése mellett

az I. alosztályba tartozó tag halála esetére	200 K
az I. " " " nejeének halála esetére	80 "
az I. " " " gyermekének halála esetére	40 "
a II. " " " halála esetére	300 "
a II. " " " nejeének halála esetére	120 "
a II. " " " gyermekének halála esetére	60 "
a III. " " " halála esetére	400 "
a III. " " " nejeének halála esetére	160 "
a III. " " " gyermekének halála esetére	80 "
a IV. " " " halála esetére	500 "
a IV. " " " nejeének halála esetére	200 "
a IV. " " " gyermekének halála esetére	100 "

Az évi tagdíj, mely negyedévi avagy havi egyenlő előleges részletekben fizetendő, az I. alosztályban évi 10 K, a II. alosztályban évi 15 K, a III. alosztályban évi 20 K, a IV. alosztályban évi 24 K.

Prospektust, belépési nyilatkozatot és bárminő felvilágosítást készséggel nyújt az egyesület (Budapest, I., Vár, pénzügyminiszterium) bármely érdekeltnek, aki levelezőlapon vagy személyesen e célból hozzáfordul.

Nemzetközi vadászati kiállítás. Hirt adtunk már arról, hogy az 1910. évben Wienben az első nemzetközi vadászati kiállítás fog rendeztetni. Ezen kiállítás nem csupán a vadászati troféákat öleli fel magában, de kiterjed mindarra, ami a vadászattal vonatkozásba hozható. A kiállításon *Magyarország saját — külön e célra emelendő — vadászkastélyában vesz részt*, melynek tág kereteiben bő alkalom nyílik arra, hogy Magyarország vadászai és vadászatkedvelői, továbbá a vadászattal rokon ipari ágak művelői kiállításaikkal hű képet adhassanak a magyar vadászat történelmi nevezetességéről, értékéről és fejlődéséről nem csupán a sportnak szempontjából, de közgazdasági tekintetből is.

A kiállítás rendezésére alakult „*Magyar országos bizottság*“ minden rendelkezésére álló eszközt megragadott, hogy a nemzetközi versenyben Magyarország részére kiemelkedő helyet biztosítson és ezen célú kívánta szolgálni akkor is, midőn a magyar kiállítást befogadó kastély építésénél nemcsak a külsőt, de az épületnek belső beosztását, szépségét, czélszerűségét is oly alapon vetette meg, hogy az a magyar vadászatnak méltó hajlékát képezze.

A kiállítás anyaga négy osztályra oszlik. Az első — és egyúttal legnagyobb — a tulajdonképeni vadászaté; a második a vadászattal rokon ipari termékeket, a harmadik a vadászathoz fűződő művészeti produktumokat öleli fel, míg a negyedik az erdő- és mezőgazdaságot — azonban csakis a vadászatra való vonatkoztatás mértékéig — leendő hivatva bemutatni.

Mindezen osztályok anyagának gyűjtésére irányuló intézkedések máris kedvező eredménnyel kecsegtetnek és azokban az összes érdekelt állami intézményeken kívül hazánk kiváló vadászai, vadászterületek birtokosai és bérlői, sportférfiúi, földbirtokosai, ipari termelői és művészei fognak résztvenni.

A kedvezően induló mozgalomnak fejlesztése érdekében, de utalva arra a körülményre is, hogy az 1910. év május havában megnyíló kiállítás czélszerű és átnézetes rendezése végett a

kiállítandó anyag teljes ismeretére mind égetőbben szükség van, a kiállítás „*Magyar országos bizottsága*“ ez uton is azzal a kéréssel fordul az érdekeltekhez, hogy jelentkezéseiket minél előbb megtenni sziveskedjenek. A jelentkezéshez szükséges jelentkezési íveket „Az 1910. évi wieni első nemzetközi vadászati kiállítás magyar országos bizottsága“ (Budapest, V., Zoltán-u. 16. Telefon: 163—88) készséggel küldi meg és a közelebbiekre nézve levélbeli vagy szóbeli megkeresésre szivesen nyujt tájékozást.

Stainer Gyula, cs. és kir. udvari magpergető czég folyó évi őszi árjegyzéke a napokban küldetett szét, ha egyik vagy másik hivatal nem kapta volna kézhez, megkeresésre azonnal megküldetik; a jó hírnevű czég egyuttal közli, hogy kocsányos, kocsánytalan és csermakk az idén nagyon jól sikerült, magas csiraképeséggel bir, erdősítésre kiválóan alkalmas.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

(Kérjük az uradalmak t. vezetőségeit, hogy erdőtiszti létszámukban beálló változásokról bennünket levelező-lapon értesíteni sziveskedjenek.)

A m. kir. földmívelésügyi miniszter kinevezte az államerdészeti tisztviselők egyesített létszámába ideiglenes minőségű m. kir. erdőmérnök-gyakornokká: *Debreczny* András uradalmi erdészjelöltet az ungvári m. kir. főerdőhivatalhoz; továbbá a következő végzett erdészi főiskolai hallgatókat, és pedig: *Tóth* Lászlót a besztérczebányai m. kir. erdőigazgatóságához; *Wehofer* Mihályt a brassói m. kir. állami erdőhivatalhoz; *Lesenyi* Ferenczet a kolozsvári m. kir. erdőigazgatóságához; *Molcsányi* Gábort a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóságához; *Schudich* Nándort a besztercezi m. kir. erdőigazgatóságához; *Modrovich* Ferenczet a beszterczebányai m. kir. erdőhivatalhoz; *Gösswein* Lajost a zágrábi kir. erdőigazgatóságához; *Mauksinszky* Gyulát az orsovai m. kir. erdőhivatalhoz; *Onczay* Lászlót a lipitújvári m. kir. főerdőhivatalhoz; *Szy* Dénest a székelyudvarhelyi m. kir. állami erdőhivatalhoz; *Németh* Pált a dési m. kir. állami erdőhivatalhoz; *Ponner* Nándort a besztercezi m. kir. erdőigazgatóságához; *Papolczy* Józsefet a csikszeredai m. kir. állami erdőhivatalhoz; *Horváth* Dezsőt az aradi m. kir. állami erdőhivatalhoz; *Papp* Jenőt a lipitújvári m. kir. főerdőhivatalhoz; *Berzenkovics* Antalt és *Stijepčević* Illést a zágrábi kir. erdőigazgatóságához; *Daum* Alfrédet a besztercezi m. kir. erdőigazgatóságához; *Déry* Károlyt a nagyváradi m. kir. állami erdőhivatalhoz; *Schillinger* Bélát a lippai m. kir. főerdőhivatalhoz; *Pellion* Árpádot a nagybányai m. kir. főerdőhivatalhoz; *Juro*

vich Ottót és *Brateljevič* Mihályt a vinkovcei m. kir. főerdőhivatalhoz; *Hagen* Józsefet a susáki m. kir. erdőhivatalhoz; *Navratil* Gyulát a lugosi m. kir. erdőigazgatóságához; *Vizsnyovszky* Ferenczet a rimaszombati m. kir. állami erdőhivatalhoz; *Bevelaqua* Istvánt a susáki m. kir. erdőhivatalhoz; *Klausberger* Józsefet a máramarosszigeti m. kir. erdőigazgatóságához és *Stanek* Vojszlavot az apatini m. kir. erdőhivatalhoz.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter áthelyezte *Adriányi* Pál m. kir. erdőmérnökjelöltet Lugosról Facsetre és beosztotta az ottani m. kir. erdőgondnoksághoz.

Herczeg Esterházy Miklós *Maurer* Antal erdészt, dérföldi erdőgondnokot, *Löv* Jenő erdészt, gyulai erdőgondnokot, *Kálmán* Viktor erdészt, dombóvári erdőgondnokot, *Niklos* Károly erdészt, tamási erdőgondnokot jelenlegi állomáshelyeiken való meghagyásuk mellett erdőmérnökké, *Praznovszky* Kálmán erdőgyakornokot erdőmérnökjelöltté Kismartonba, a közp. erdőrendezéshez kinevezte.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Vasiljevic* Vladimír kir. főerdőmérnököt, sok éven át teljesített kitarító szolgálatának elismerése mellett állandó nyugalomba helyezte.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola erdészeti ágazatánál alkalmazott tisztviselők létszámába — ideiglenes minőségben — kinevezte *Papp Gusztáv* m. kir. erdőmérnökjelöltet tanársegédévé az erdőmiveléstani tanszékhez.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Vojtás Árpád* m. kir. erdőmérnökjelöltet szolgálattételre a görgényszentimrei m. kir. erdőőri szakiskolához osztotta be, *Surjánzsky Kálmán* id. min. erdőmérnökgyakornokot pedig áthelyezte Görgényszentimréről Szászsebesre.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter *Braxator Hellmuth* kir. segéderdőmérnököt a vinkovcei kir. főerdőhivaltól a susáki kir. erdőhivatalhoz helyezte át.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1909. évi szeptember hóban.

A rövidítések magyarázata :

Alapítványi kamat	--- --- --- --- = ak.	Hazánk házi faipara (Gaul Károly)	= H. F.
Alapítványi tőkeőrlesztés	--- --- --- --- = att.	Értekezések az erdőrendezés köréből	= Ee.
Altszti segélyalap	--- --- --- --- = Asa.	Hirdetési díj az E. L.	--- --- --- --- = hd.
Átutó bevétel	--- --- --- --- = áb.	Hirdetési díj az „Erdő”-ben	--- --- --- --- = Ehd.
Bedő Albert alapítvány	--- --- --- --- = BAa.	Időközi kamatok (takarékpénztári)	--- --- --- --- = ik.
Bükkützifa romlása stb.	--- --- --- --- = Btr.	Kedvezményes lapdíj	--- --- --- --- = kld.
Egyéb bevétel	--- --- --- --- = Egy.	Készpénzalapítvány	--- --- --- --- = k. a.
Erdel facsemeték nevelése	--- --- --- --- = Ecs.	Külföldi fanemek tenyésztése	--- --- --- --- = Kft.
Erdészeti építéstan I. rész (középi- téstán) I. kötet	--- --- --- --- = Eép. I. I.	Lakbér	--- --- --- --- = lb.
Erdészeti építéstan I. rész 2. köt.	--- --- --- --- = Eép. I. 2.	Lapdíj (Erd. Lapok)	--- --- --- --- = ld.
Erdészeti építéstan II. rész (Ut-, vasút- és hidépítéstan)	--- --- --- --- = Eép. II.	Legelő erdők (Földes J.)	--- --- --- --- = FL.
Erdészeti Géptan	--- --- --- --- = Egt.	Legelő-erdők berendezése	--- --- --- --- = M. L.
Erdészeti Lapok egyes füzetel.	--- --- --- --- = EL.	Magyar Erdészeti Oklevéltár	--- --- --- --- = EOT.
Erdészeti Növénytan II. rész	--- --- --- --- = Nvt. II.	Népszerű növénytan	--- --- --- --- = N. Nvt.
Erdészeti Nyeresszámítástan	--- --- --- --- = Enyt.	Ó Felsége ismérömatu arczképe	--- --- --- --- = ÓF.
Erdészeti rendeletek tára	--- --- --- --- = Ert.	Perköltség	--- --- --- --- = Prk.
Erdészeti zsebnaptár	--- --- --- --- = Npt.	Postaköltség	--- --- --- --- = pk.
„Erdő” című lap	--- --- --- --- = Eld.	Rendkívüli bevétel	--- --- --- --- = rb.
Erdőbecsléstan II. kiadás	--- --- --- --- = Ebt.	Szálaló Erdők Berendezése	--- --- --- --- = Szeb.
Erdőértékszámítástan II. kiadás	--- --- --- --- = Eét.	Számtan erdőőri szakiskolák részére	--- --- --- --- = Sz.
Erdőőr	--- --- --- --- = Eö.	Tagsági díj	--- --- --- --- = td.
Erdőrendezéstan	--- --- --- --- = Rz.	Tangens-táblázatok	--- --- --- --- = Tt.
Erdőrendezéstan (Fekete)	--- --- --- --- = Rzf.	Gr. Tisza Lajos-alapítvány	--- --- --- --- = TLa.
Erdők berendezése	--- --- --- --- = Eb.	Titkári nyugdíjalap	--- --- --- --- = t. ny. a.
Erzsébet királyné alapítvány	--- --- --- --- = E. a.	Tölgy és Tenyésztése	--- --- --- --- = Töt.
Értékpapírok kamatai	--- --- --- --- = Ék.	Vadászati ismeretek kézikönyve	--- --- --- --- = Vik.
		Wagner Károly alapítvány	--- --- --- --- = WKA.

Ajtay Sándor hd. 10.—. Alsókubini v. urb. hd. 50.95. Bund Károly tnya. 46.—. Bakó Mátyás Eö. 6.—, pk. —.55. Besztercei erdőig. hd. 43.15. Besztercebányai erdőhiv. Ófa. 8.—. Braxatorisz Zoltán td. 8.—. Özv. gróf Bethlen A.-né urad. int. ld. 8.—. Bokor Róbert att. 50.—. Bacsilla Lajos td. 16.—. Bustyaházai erdőhiv. hd. 23.55. Csetnek András Eö. 6.—, pk. —.55. Csama Nikulae hd. 34.45. Csik vm. hd. 81.33. Csoma Gusztáv td. 8.—. Dezső János td. 16.—. Dezső Zsigmond att. 20.—. Dobos Gyula Eö. 6.—, pk. —.55. Dénes Géza td. 16.—, pk. —.35. Egri papnövelde hd. 25.55. Egri főkápt. hd. 7.35. Erdőre 307.65. Földm. min. hd. 54.80. Fehéregyházi körjegyző hd. 20.65. Földm. min. hd. 19.55. Felsőrákosi v. urb. hd. 17.15. Földmiv. min. hd. 21.55. Giller János td. 16.—, pk. —.35. Gaál Imre td. 16.—. Haderdány András td. 16.—. Holecz József Eö. 6.—, pk. —.55. Hugyecz József Eö. 6.—. Homoróddaróczi község hd. 28.45. Hesz Ágoston Eö. 6.—, pk. —.45. Jellinek Gyula Eö. 6.—, Sz. 2.40, pk. —.12. Jákus Lajos Eö. 6.—, pk. —.55. Jávorszky Zoltán npt. 2.—, pk. —.10. Kováts Albert td. 24.—. Koschatzky Rezső td. 16.—. Királyhalmi szakiskola Eö. 36.—. Libohorszky József tnya 3.—. László Miksa lb. 62.—. Lenhard Antal Eö. 6.—, pk. —.50. Lampel R. Eö. 6.—. Mikes János att. 20.—. Machovics Ferenc td. 16.—, pk. —.35. Machay Sylvester td. 20.—. Maier Béla td. 8.—, pk. —.35. Mányay Imre hd. 34.75. Dr. Mihályi János hd. 30.85. Nagy Pál Btr. —.66. Egt. 4.—, Ebt. 6.—, pk. —.12. Nagykőrös város hd. 17.15. Németh János Eö. 6.—, pk. —.55. Neuhöfer-Sohn hd. 10.50. Niederland Rezső td. 8.—. Nagybányai főerdőhiv. Ert. 9.60, pk. —.45. Oberhauser Gusztáv Eö. 6.—. Ódor Ignác hd. 15.55.

Persián Iván lb. 53.—, Pompe Hugó td. 16.—, Péntek E. L. 2.40. Rochlitz Nándor att. 10.—, Richter Gyula Eő. 6.—, pk. —55. Rosenberg Ignác lb. 50.—, Szepeesi Elek td. 4.—, Somogyi Ferenc td. 16.—, pk. —35.. Szöllősi Rezső td. 10.—, pk. —65. Schenk N. Eő. 6.—, Spitzer Jakab npt. 3.—, Szalóky Sándor td. 16.—, Timók János td. 24.—, Trauer Gyula td. 32.—, Törpényi körjegyző hd. 38.05. Vadas Gyula att. 20.—, Vallásmin. hd. 35.35. Zágrábi érsekség hd. 54.55. Zadrailz János Sz. 1.50, pk. —12. Zachár István td. 16.—, Zier Árpád ld. 4.—.

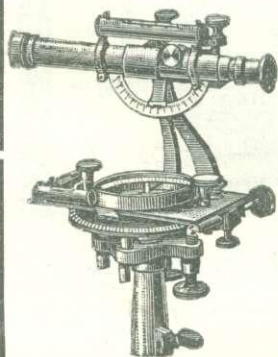

Az „Erdészeti Lapok“ 1909. évi XX. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabás. Kéthasábos szélességben (107 mm) garmond betűvel vagy ennél nagyobb betűfajttával szedett hirdetés milliméterenkint *a)* faeladási hirdetéseknel 30 fillér, *b)* más hirdetéseknel 20 fillér. Táblázatos és garmond betűnél kisebb betűfajttával szedett hirdetések másfélszeres egységárral számíttatnak. Ismételt megjelenés esetén megfelelő árkedvezmény.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammonként 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

(1. XII. 9.)

Egyetemes busszóla-műszereket és erdei busszólákat

optikai távolságméréssel.

Ár 65 frttól felfelé.

Mérő-asztalokat névlegesvonalzókkal, mérőszalagokat, snátlalákat, rajzeszközöket, területmérőket (planimeter), valamint mindennemű földmérési műszereket készít a legpontosabb kivitel biztosításával

NEUHÖFER és FIA

csász. és kir. udvari látzerész- és műszergyáros

Wien: raktár: I., Kohlmarkt 8.,
gyár ésroda: V., Hartmannngasse 5.

Az 1900. évi párisi világkiállításon aranyéremmel
küntüntetve.

Kimerítő illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.
Javításokat leggyorsabban és legpontosabban teljesít. Mindenféle műszerből készletet tart.

MAGYAR FAKERESKEDŐ

Budapest, V., Nagykorona-utca 32/b.

a legelterjedtebb magyar fakeskedelmi szaklap, melyet minden bel- és külföldi fatermelő olvas. :: ::

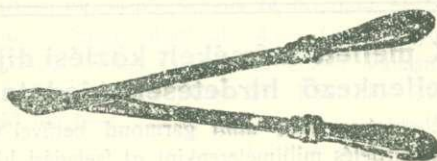
LEGALKALMASABB KÖZLÖNY

ERDO-ÉS FAELADÁSOK HIRDETÉSÉRE

Mutatványszám ingyen.

(2. XXIV. 18.)

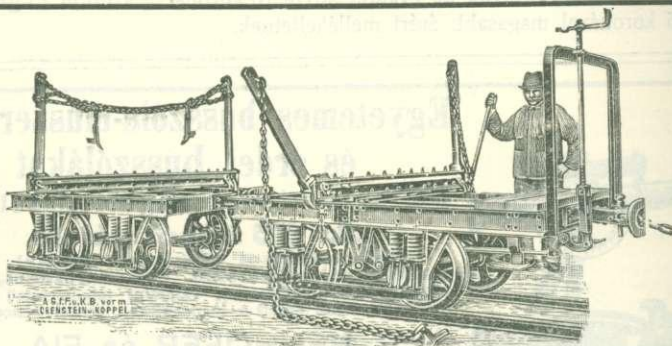
HAUPTNER-féle NYESŐ-OLLÓK

kiválóan alkalmas fa'ál vágások felnyesésére, esemete visszavágásra stb. 5. cm. vastagságig zuzódás nélkül simán vág. Árak csomagolással együtt **8.70 kor. darabonként**

GEITTNER és RAUSCH cégnél BUDAPEST, VI.,
Andrássy-ut 8/Erl

(3. XX. 18.)

ORENSTEIN és KOPPEL

Budapest, VI., Andrássy-ut 102. Gyár: Pusztaszentlőrinci nyaraló.

Erdel vasutak eladása és bérbeadása hosszfa- és hasábfaszállításra. Nagy sín-, vágány-, kocsi- és mozdonykészlet új és használt állapotban, ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ ♥ Vasutak nyomjelzése és építése.

Mintajegyzék ingyen és bérmentve.

(4. XII. 10.)

ROBOZ ÖDÖN ÉS TÁRSA
keményfakivitel
Budapest, V., Váci-körut 82a.

Vesznek mindennemű keményfát és pedig tölgy-, kőris-, jávor-, hárs-, szil-, gyertyán-, bükk-, éger-, cseresnye-, kőrtefát stb. gömbölyű és metszett állapotban. (5. XII. 10.)

50,000 darab egyéves amerikai kőriscsemete eladása. Zenta város tanácsa az 1909. év őszi vagy 1910. év tavaszi erdő-sítésekre 50.000 darab egyéves amerikai kőriscsemetét elad, ezer

darabonként, csomagolva és a zentai vasuti állomáshoz szállítva,
4 korona árban.

Megrendelések Zenta város tanácsához küldendők.

Ujvidék, 1909 szeptember 11. napján.

(10. II. 2.)

Erdőgondnokság.

MAGYAR FAIPAR ÉS FAKERESKEDELEM

A hazai faipar, fatermelés és fakereskedelem szaklapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, VI., PODMANICZKY-U. 61.

Fakereskedőknek szánt faárverési hirdetmények és erdő-
eladások közzétételére legalkalmasabb organum. (6-8)

**SZLAVÓNIAI KOCSÁNYOS ÉS
KOCSÁNYTALAN**

Vető tölgymakkot

**legmagasabb csiraképesség sza-
vatolásával, utánvét nélkül leg-
olcsóbban szállit:**

Vessel György

Budapest, V., Tőzsde. (8. VI. 4)

Árak jutá- nyosak!	Kizárólag magyar ipar és termelés	Árak jutá- nyosak!	
Szigori szőlő és lakkiméretes ügykezelés és pontos kiszolgálás	<div style="text-align: center;"> <p>STAINER GYULA</p> <p>Csás. és kir. udv. szállító.</p> <p>KÖRMEND (Vas m.)</p> <p>Magyar magpergető gyár, erdészeti magkereskedés, csemete nagytermelés</p> <p>AJÁNL!</p> <p>az 1895. évi XVII. törvények és ennek végrehajtására kiadott 38286/1896. sz. magas miniszteri rendelet értelmében. (9. IV. 3.)</p> </div>	<p>Kocsányos kocsánytalan cser } a legmagasabb fajtisztaság és csiraképeség törvényszabta szavatolása mellett.</p> <p>Jegeyefenyőmagot (abies-pectinata.) még el nem ért kiváló minőségben.</p> <p>Mindennemű lombmagvakat saját szedőim által, érett állapotban gyűjtve.</p> <p>Gyümölcsmagvakat elismert, megbízható minőségben, saját módszerem szerint tisztítva.</p> <p>Tülevelű csemetét, lomblevelű csemetét, disz- és sorfákat, gyümölcsvadoncokat, élősövény csemetét stb. saját magvaimból nevelve, minden éghajlatnak megfelelő termelőhely felhasználása mellett.</p> <p>Előjegyzések őszi és tavaszi szállításra alázattal kértnek.</p>	Magvaaim és csemegéim me- bizhatóságát nap- ról-napra beérkező elismerő levelek bizonyítják
Árak jutá- nyosak!	A kontinens első és e szakmában legnagyobb vállalata	Árak jutá- nyosak!	

A gróf Ballestreni-féle erdőhivatal Csacza f. évi november vagy deczember hó 1-re több erdővédet keres, kiknek erdőőri szakvizsgájuknak kell lenni, a német nyelvet szóban és írásban, a tót nyelvet pedig szóban bírják. Kezdfizetés évi 1400 K, szabad tüzelő, lakás, egyenruha és szántó föld- és rétilletmény.

Jelentkezések azonnal a fenti erdőhivatalhoz intézendők, melyekhez a szakvizsga és eddigi működési bizonyítványok csatolandók (11. III. 2.)

Árverési hirdetmény. 5479/1909. sz. V. t. — Ezennel közhírré tétetik, hogy Besztercze szab. kir. város tölgyeszál-erdő üzemosztályában a második fordulósakra előirt IV. tag. 4. számú osztályának 75-53 hold területén találtató 1—6714. számmal jelölt tölgytörzsek Besztercze szab. kir. város tanácsánál 1909. évi október hó 25-én tartandó zárt írásbeli versenytárgyaláson kerülnek eladásra.

A 9242-19 köbméter műszaki és 2039-16 köbméter tűzifára becsült fatömeg kikiáltási ára 216.510 kor. 55 fillér. Az erdőterület a beszterczei városi állomástól mintegy négy kilométernyi távolságra esik.

A zárt írásbeli ajánlatok a fent megjelölt napon délelőtti 11 óráig a városi tanácsnál a polgármester kezéhez benyújtandók.

A kikiáltási ár után 10⁰/₀-ban kiszámított bánatpénznek a városi pénztárba történt befizetését igazoló hivatalos nyugta az ajánlathoz csatolandó.

Bánatpénz letehető készpénzben, óvadékképes értékpapirokban vagy végül a beszerzei hitel- és előlegező egyletnél és a beszerzei kerületi takarékpénztárnál elhelyezett takarékbetétekben.

Az ajánlati és részletes szerződési feltételek aláírott városi tanácsnál a hivatalos órák alatt betekintheők és érdeklődő feleknek kívánatra posta útján bérmentve megküldetnek.

Az ajánlati és részletes szerződési feltételeknek meg nem felelő, továbbá táviratilag feladott és elkésve érkezett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Besztercze, 1909 szeptember 15-én.

(12. II. 2.)

A városi tanács.

Erdei faesemete-eladás. 1909. évi őszi, illetve 1910. évi tavaszi szállításra

635000	drb	1	éves	kocsányos tölgyesemete, <i>Quercus pedunculata</i>
875700	"	2	"	" " " "
416000	"	3	"	" " " "
662000	"	1	"	kocsánytalan " " sessiliflora
262000	"	2	"	" " " "
20000	"	2	"	molyhos " " pubescens
2900	"	3	"	átiskolázott szilfacsemete, <i>Ulmus campestris</i>
420000	"	1	"	kőriscesemete <i>Fraxinus americana</i>
26000	"	2	"	" " " "
121000	"	1	"	" " " "ornus
600	"	2	"	átiskolázott hársfacsemete <i>Tilia grandifolia</i>
6000	"	2	"	hársfacsemete (magoncz) " "
40000	"	2	"	" " " "parvifolia
51000	"	1	"	ákáczesemete, <i>Robinia pseudoacacia</i>
4000	"	1	"	diófacsemete
1070000	"	3	"	luczfenyőmagoncz <i>Picea excelsa</i>
70000	"	3	"	erdeifenyőmagoncz <i>Pinus silvestris</i>

203000 drb 2 éves feketefenyőmagoncz *Pinus austriaca*
 150000 " 2 " banksfenyőmagoncz *Pinus banksiana*.

A csemeték mind elsőrendű minőségűek.

Junghans E. erdőgondnoksága.

(13. III. 2)

Lunkasprrie, u. p. Dobrest (Biharmegye).

Pályázati hirdetés. 1909/308. sz. — Az alulírott uradalmi erdőhivatal kerületében lemondás következtében megüresedett erdőgyakornoki állásra pályázat nyittatik.

Ezen állással következő javadalmasítás van egybekötve: 1200 K fizetés, 240 K személyi pótlék, a nyári munkálatok idején az uradalmi birtokok egyikén egy szobából álló szabadlakás, a téli munkálatok ideje alatt (amidőn az erdőgyakornok az erdőhivatal székhelyén lesz köteles lakni) 150 K lákbér és tűzifaváltság; a nyári külsőmunkálatok tartamára 60 K havi pótlék.

Ezen állásra pályázni kívánók felhivatnak, hogy az erdészeti főiskola sikeres elvégzését, eddigi netáni alkalmaztatásukat, ép és egészséges testalkatukat igazoló bizonyítványaikkal felszerelt pályázati kérvényüket f. évi november hó 10. napjáig alulírott erdőhivatalhoz nyújtsák be.

Kinevezett köteles állását legkésőbb f. évi december hó 15-ig elfoglalni.

Azonos minősítéssel bíró pályázók közül azok, kik katonai kötelezettségüknek eleget tettek és az oláh nyelvet szóban birják, előnyben részesülnek.

Szászrégen, 1909 szeptember hó 25.

(14. II. 2.)

Bárá Bánffy uradalom erdőhivatala.

Megvételre kerestetik nagyobb mennyiségű jó minőségű és fajtisza

kocsányos tölgyvetőmakk.

Ajánlatok az ár és a szállítható mennyiség megjelölésével „Tölgymakk” jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. (15. II. 1)

Kiváló minőségű szlavoniai kocsányos és kocsánytalan

MAKKOT,

csiraképességért jótállás, valamint makkot vadetetéshez, a legjobb kiszolgálás mellett ajánl, több mint 30 éve fennálló makk-kiviteli cég **Pláner Károly, Sziszek**, Horvát-Szlavonország (16)

Faárverési hirdetmény. A kásvai gör. kath. egyház gondnoksága, a gyulafehérvári és fogarasi gör. kath. érseki főhatóság 855/1909. sz., valamint Marostorda vármegye közigazgatási erdészeti bizottságának 1909. évi 1185/kb. számú engedélye alapján az egyház tulajdonát képező erdő „A” üzemosztályának 9., 10. és 11. osztagaiban, összesen 141·8 kat. hold területen elszórtan előforduló lebélyegzett és sorszámmal ellátott 2030 (kettőezer harmincz) darab öreg tölgytörzset a folyó 1909. évi október hó 20-án d. e. 9 órától a kásvai gör. kath. iskola helyiségében (Marostorda vármegye, utolsó vasuti állomás Szászrégen, utolsó posta Görgényszentimre) megtartandó nyilvános szóbeli árverésen 16.000 (tizenhatezer) korona kikiáltási áron felül eladja a legtöbbet ígérőnek. A fatömeg 5013 m^3 -re becsültetett, mely 20% haszonfát és 80% tűzifát foglal magában.

Bánatpénz 1600 korona.

Kihasználási időtartam (kettő) 2 év. Zárt írásbeli ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe, ha azok a szóbeli árverés megkezdése előtt jutottak az árverést vezető elnök kezébe, továbbá ha azok lepecsételve és ivenként 1 koronás bélyeggel ellátva, tisztán kivehető számjegyekkel és betűvel kiírva tartalmazzák a megajánlott összeget, valamint azon nyilatkozatot, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri, azoknak magát teljesen aláveti; ha ajánlattevő neve és lakása pontosan kiolvasható és végül ha a bánatpénzzel fel vannak szerelve. Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Részletes árverési és szerződési feltételek a régeni alsójárási m. kir. erdőgondnokságnál Szászrégenben és a gör. kath. egyház-

gondnokságnál Kásván megtekinthetők. Ez utóbbtól 2 korona másolási díj beküldése ellenében másolatban is megszerezhetők.

Kásva, 1909 szeptember 26.

Popa M. Aritony
gör. kath. főesperes.

(17)

Zehan Simon
gondn. elnök.

Fenyőfaeladás. A tarujfalusi gör. kath. kántori hivatal 1909. évi október hó 24-én, azaz vasárnap délelőtt 11 órakor a gör. kath. iskola termében tartandó zárt írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános szóbeli árverésen eladja 7·5 kat. hold erdőbirtokán kijelölt 536 darab 639 m^3 -re becsült fenyőépületfáját.

Kikiáltási ár, mint hivatalosan megállapított becsérték, 2860 K. Bánatpénz a kikiáltási ár (10) tíz százaléka.

A becslési munkálatok, továbbá az árverési feltételek megtekinthetők a tarujfalusi gör. kath. kántori hivatalnál és az ökörmezői m. kir. jár. erdőgondnokságnál.

Tarujfalu (Máramaros m.), 1909 szept. 28.

(18)

A tarujfalusi gör. kath. iskolaszék.

Őszi és tavaszi idényre kocsányos és kocsánytalan

tölgyvetőmakkot

és CSERMAKKOT

ajánl legjutányosabb áron **Wimmer Ignác, Nagyatád**
(Somogy megye).

(20. VI. 1)

Vadászati jog bérbeadása. (Kivonatos árverési és szerződési hirdetmény.) A középapsai közbirtokosság f. évi október hó 25-én d. e. 10 órakor Középapsán a községházánál tartandó szóbeli és zárt írásbeli ajánlattal árverésen bérbeadja a tulajdonát tevő Máramaros megyében, Középapsa község határában fekvő 1700 kat. hold kiterjedésű „Apakő” havas és ez alatt elterülő ugyanily kiterjedésű véderdőben gyakorolható vadászati jogot.

A bérbeadandó terület a m. kir. erdőkincstár legkiválóbb

vadászterületei között fekszik s ennek következtében szarvas, medve, vaddisznó, hiuz s egyéb vadban bővelkedik.

A részletes árverési és szerződési feltételek a máramaros-szigeti m. kir. járási erdőgondnokságnál s alulírt közbirtokossági elnöknel megtudhatók.

Máramarossziget, 1909 szeptember 30.

(19)

Dr. Mihályi Flórent ügyvéd,
mint a középpapsai közbirt. elnöke.

Szlavóniai vetőmakko³,

kocsányos tölgymakkot, Querc.
pedunculata,

kocsánytalan tölgymakkot

Querc. sessiliflora, csiraképességükért jótálással, az
őszi és tavaszi idényre
a legjobb minőségben legelőnyösebben szállít (22. IV. 1)

Reich Vilmos, Sziszek, Horvát-
ország.

Pályázati hirdetmény. A besztercebányai r. k. püspökség garamszőlősi uradalmában nyugdíjba beszámítható 1600 K évi fizetéssel, mely ötször 5 évenként 200—200 K-val 2600 K erejéig emelkedik, továbbá a nyugdíjba be nem számítható természetbeni lakással, egy a lakház mellett és egy a községben lévő kerttel, évi 48 *ürm.*³ házhoz szállított kemény tűzifával, évi 100 K föld-illetményváltással, 10 drb szarvasmarhalegeltetési, makktermés esetén 6 drb sertés makkoltatási jogával, kerületen kívüli utazás esetén 4 K napidíjjal és a tényleges fuvarköltséggel és nagybani eladásoknál szokásos jelölési illetékekkel, valamint az uradalmi garamszőlősi szőlő gondozásának kötelezettségeért évi 3 (három) hektoliter

saját termésű borral javadalmazott erdőgondnoki állásra ezennel pályázat hirdettetik.

Ezen állásra pályázók felhivatnak, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 36. §-ában követelt erdőtiszti szakvizsga letételét, ép és erős testalkutukat, különösen jó látó- és hallóképességüket vármegyei főorvos vagy honvédtörzsorvos által kiállított bizonyítvánnyal, továbbá életkorukról és r. k. hitvallásról tanuskodó anyakönyvi kivonattal és végül tanulmányaikat és jelen alkalmazásukat igazoló okmányokkal felszerelt kérvényeiket előljáró hatóságai, ese.leg az illető járás politikai hatósága útján 1909. évi november hó 15-ig az alólirott erdőhivatalnál nyujtsák be.

Az állás legkésőbbben 1910. évi január hó 1-én elfoglalandó.
Lutilla, u. p. Garamszentkereszt, 1909 évi október hó 1-én.

(21)

Uradalmi erdőhivatal.

Legjobb minőségű **kocsányos és kocsánytalan**

tölgymakkot

kitűnő csirakéességű

jegenyefenyőmagot

tülevelű, lomblevelű és gyümölcsmagvakat, —
Erdősítési czélokra több millió saját nevelésű **tülevelű és lomblevelű csemetét,** diszfát, sorfát **párosításhoz** iskolázott **gyümölcsvadoncztot, vadetetésre csicsókát, vadgesztenyét** szállít

FARAGÓ BÉLA császári és királyi udvari szállító

Zalaegerszeg.

➡ **Árjegyzéket szivesen küldök.** ➡

(7. IV. 4.)

Árverési hirdetmény. Sz. 68—909. kj. — Melynél fogva ezennel közhírré tétetetik, hogy Besztercze-Naszód vármegye közigazgatási erdőrendészeti bizottságának 1908. évi december hó

23-án kelt 2037/908. számú határozata alapján Szépnnyir község tulajdonához tartozó „Au“ nevű dűlőben fekvő erdők „A“ üzemosztályának 9. és 10. számú osztajaiban kihasználható 109/98 K. becsértékű 200 darab álló tölgytörzsek zárt írásbeli ajánlatok útján leendő eladására, a versenytárgyalás 1909. év október hó 27. napján fog Szépnnyir község-házánál megtartatni.

A zárt írásbeli és ivenként egy korona bélyeggel ellátott ajánlatok a fenn megjelölt napon és helyen az árverező bizottságnak délelőtti 10 óráig nyuitandók be.

Az ajánlathoz készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a megállapított becsértéknek 10%ó bánatpénz gyanánt csatolandó ajánlattevő ajánlatában a megajánlott vételárt számjegyekkel és szóval is tisztán kitenni és határozottan kijelenteni tartozik, hogy az árverési és részletes szerződési feltételeket ismeri, elfogadja és azoknak magát feltétlenül aláveti.

Oly ajánlatok, melyek ezen feltételeknek nem felelnek meg valamint azok is, amelyek az árverési és részletes szerződési feltételektől eltérő kikötéseket foglalnak, vagy melyek elkésve nyujtatnak be, figyelembe nem vétetnek.

Az árverési és részletes szerződésfeltételek Szépnnyir község-házánál és a jádi m. kir. járási erdőgondnokság hivatalos helyiségében megtekinthetők s magára az eladás tárgyát képező törzsekre nézve is ottan felvilágosítás szerezhető.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Szépnnyir, 1900 október 1-én.

(23)

A község elöljárósága.

Vetésre és mint takarmány alkalmas legjobb minőségű

**kocsányos és kocsánytalan
tölgymakkot**

**előnyösen
szállít**

(Horvátország.)

Mikolasch Felix, Zágráb.

(24. III. 1)

Pályázati hirdetés. 538/1909. sz. — A kassai r. kath. püspökség bodrogszentmáriai erdőbirtokán az erdőőri állás megüresedvén, arra pályázatot hirdetnek.

Az állással járó javadalmazás a következő:

- a) 700 K évi bér havi utólagos részletekben.
- b) Természetbeni lakás.
- c) 2 kat. hold szántóföld.
- d) 18 ürm. I. osztályu dorongfa beszállítva.
- e) 2 drb tehén s 1 drb borju nyári legelője és téli tartásra 20 σ széna.
- f) 1 drb. kocza s 5 drb. malacznak nyári legelő.

Felhivom mindazokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1879. évi XXXI. t.-cz. 37. §-ában előirt szakvizsgának letételét s eddigi működésüket igazoló okmányokkal felszerelt s a püspök ur Önagyméltóságához intézett kérvényeiket folyó évi november hó 1-ig a sátoraljaujhelyi m. kir. járási erdőgondnoksághoz annál is inkább nyujtsák be, mert a későbbben beérkező kérvények nem vétetnek figyelembe.

Az állás folyó évi november hó 15-én feltétlenül elfoglalandó. Hejczén, 1909. évi október hó 5-én.

Fischer Colbrie Jenő
urad. gazd. titkár.

(25)

Árverési hirdetés. 290/909. kj. sz. — Melynél fogva ezennel közhírré tétetik, hogy Felsőszász-Ujfalú község „Nechay“-féle kusmai birtokán eladás alá kerülő 2276 K. becstértékű 132 drb. tölgytörzs: mintegy 83 m^3 tölgyműfa és 67 m^3 tölgytüzifa, valamint 1952:50 K. becstértékű 6:5 kat. hold 903 m^3 bükküzifa készletének szóbeli, de a szóbeli árverés kezdetéig szabályszerű zárt írásbeli árverés után leendő eladására a versenytárgyalás 1909. évi október hó 28-án d. u. 2 órakor fog Felsőszász-Ujfalú község irodájában megtartatni.

Az árverelők az árverés kezdete előtt kötelesek a becstértéknek 10⁰/o-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban bánatpénzül az árverési bizottság kezéhez letenni; ugyszintén az írásbeli ajánlatok az előirt bánatpénzzel látandók el.

Az árverési és részletes szerződési feltételek a petresi körjegyzői irodában megtekinthetők.

Felsőszász-Ujfalú, 1909. évi október hó 1-én.

(26)

Az előljáróság.

Fenyőtüzifaeladás. 1909. évi 77576/I. B—1. számhoz. — A besztérczebányai m. kir. erdőigazgatóság tanácstermében 1909. évi november hó 15-én délelőtt 10 órakor zárt írásbeli ajánlatok útján nyilvános versenytárgyalás fog tartatni, melyen eladásra kerül a benesházai, vaczoki és mihályteleki m. kir. erdőgondnokságok kerületében 1910. gazdasági évben termelendő és közlekedési utak mentén átadandó mintegy 4000—6000 *ürm* lágy hasáb- és dorongfa.

Kikiáltási ár ürméterenként 3 korona 70 fillér. Bánatpénz 2000 korona.

Az árverési és szerződési feltételek, ajánlati ürlap és boríték a besztérczebányai m. kir. erdőigazgatóságnál szerezhetők be.

Budapest, 1909. évi október hó.

(27)

M. kir. földművelésügyi miniszter.

Szlavoniai 70–75% csiraképeségű kocsánytalan

vető-tölgymakk

hektoliterenként **K 5.— (öt) áron** Pleternicza (szlavoniai) vasuti állomásról szállítva, bármely mennyiségben kapható

VESSEL GYÖRGY cégénél, Budapest, V., Tőzsde.

(28. II 1)

Szép, egészséges **esermakkot** küldünk 8 *K*-ért 100 *kg*-ját, tapolcsai állomásra szállítva, utánvétel mellett. Mintát szívesen küldünk. Legkevesebb rendelmény 500 *kg*. Simon M. és fia cég *Kapolcs* (Zala m.).

(29)

Simon M. és fia.

Az „Erdészeti Lapok“ 1909. évi XX. füzetének tartalma:

	Oldal
Az 1907. évi VIII. nemzetközi gazdasági kongresszus eredményei (folyt.)	971
<i>Teschler Béla</i> : A lipitújvári erdészeti szakképző iskola 1799—1811	986
EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK. I. Felhívás a Horváth Sándor-alapítvány juttatásának ügyében	991
II. Felhívás a f. évi segélyek ügyében	991
IRODALOM. I. <i>Lapszemle</i> . Bartha Ábel III. cikke a luczfenyőről. (Ism. <i>Fekete Lajos</i>)	992
II. <i>Könyvismertetés</i> . Elek István: Birtokpolitika (ism. <i>Bund Károly</i>). — Hollady N.: Adóügyi tanácsadó	996
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK. I. Hirdetmény az erdészeti államvizsga tárgyában	998
II. Kimutatás eladó famagvokról	999
KÜLÖNFÉLÉK. Az 1910. évi Erdészeti Zsebnaptár megjelent. — Fából készített cukor és alkohol. — Az idei tölgyfaárverések eredménye. — A puha fűrészáru árának emelése. — Az osztrák vasuti tarifa-emelések. — A rendőri büntető eljárásra vonatkozó egységes szabályzat (G). — Az apáczalepke idejű fellépése (<i>Matusovits Péter</i>). — A köztisztviselők nyugdíjpótló és segélyező egyesülete. — Nemzetközi vadászati kifizetés. — Stainer Gyula árjegyzéke	1000
Változások és kitérítések az erdészeti szolgálat köréből	1007
Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál 1909. évi szeptember hóban történt befizetések	1009
HIRDETÉSEK	I—XIII

- ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE.** Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K, nem tagoknak 4 K; 4 K 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.
- ERDÉSZETI ÉPÍTÉSTAN.** Irta: Sobó Jenő. I. rész. 1. és 2. kötet: Középitéstan. Egy-egy kötet ára tagoknak 11 K 20 fill., nem tagoknak 16 K. — II. rész: Ut-, vasut- és hidépitéstan. Ára tagoknak 12 K, nem tagoknak 16 K.
- MAGYAR ERDÉSZETI OKLEVÉLTÁR.** Szerkesztette és történeti bevezetéssel ellátta: Tagányi Károly. 3 kötet. 1906. Ára tagoknak 20 K, nem tagoknak 40 K.
- ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.** 1880—1884. (I—IV.) és az 1885—89. (V—IX.) évfolyam teljesen elfogyott. (Ezen évfolyamokat az egyesület mérsékelt áron visszaváltja). Elfogyott továbbá az 1890. (X.), 1892—5. és 1899 (XIX.) évfolyam.
- Az 1891. (XI.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K 20 fill.
- Az 1896. (XVI.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., nem tagoknak 1 K.
- Az 1897. (XVII.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K 20 fill.
- Az 1898. (XVIII.) évfolyam ára tagoknak 70 fill., nem tagoknak 1 K 40 fill.
- Az 1900. évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K 20 fill.
- Az 1901—1903. (XXI—XXIII.) évfolyam ára tagoknak 3 K, nem tagoknak 5 K.
- Az 1904. évi (XXIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K 50 fill., másoknak 2 K 40 fill.
- Az 1905. évi (XXV.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., másoknak 1 K.
- Az 1906. és 1907. évi egyesített füzet ára tagoknak 1 K 50 f., másoknak 2 K 50 f.
- Az 1908. évi XXVIII. évf. ára tagoknak 1 K, másoknak 2 K.
- Az Erdészeti Rendeleték Tára egyes füzetei 45 fill. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldetnek.
- TANGENS-TÁBLÁZATOK.** Összeállította Pohl János. Ára tagoknak 1 K, nem tagoknak 2 K. (Kapható a szerzőnél is Oraviczán.)
- A LEGELŐERDŐK.** Irta: Földes János. (Külön kiadása az Erdészeti Lapok 1895. évi I—V. füzetében közölt munkának.) Ára tagoknak 1 K. 60 fill. nem tagoknak 2 K 40 f.; 55 f. postaköltség beküldése esetén bérmentve küldhető
- A VADÁSZATI ISMERETEK KÉZIKÖNYVE.** Írták: Belházy J., Szécsi Zs. és Illés N.; négy kötet ára az O. Erd. é. tájainak füzve 9 K, kötve 13 K.
- HAZÁNK HÁZI FAIPARA.** Irta Gaul Károly. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 1 K 40 fill., másoknak 2 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.
- A BÜKKTÜZIFA ROMLÁSA ÉS AZ ELLENE VALÓ VÉDEKEZÉS.** Irta: Gellért József. Ára tagoknak 60 fill., másoknak 1 K. Bérmentesítésre 35 fill. küldendő.
- A KÜLFÖLDI FANEMEK MEGTELEPÍTÉSE STB.** Irta: Pech Dezső. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 3 K, másoknak 4 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.
- SZÁMTAN.** Erdőőrök részére írta Béky Albert. Ára tagoknak 1 K 50 f., másoknak 2 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.
- ÉRTEKEZÉSEK AZ ERDŐRENDEZÉS KÖRÉBŐL.** Irta: Bund Károly. Ára 4 K.
- A SZÁLALÓ ERDŐK BERENDEZÉSE.** Irta: Fekete Lajos. Ára 1 K 20 fill., ill. 90 fill.
- ERDÉSZETI GÉPTAN.** Irta: Kövesi Antal. Ára tagoknak 4 K, másoknak 5 K.
- FÁBÓL KÉSZÍTETT CZUKOR ÉS ALKOHOL.** Irta: dr. Zemplén Géza. Ára tagoknak 1 K 50 f., másoknak 2 K. Bérmentesítésre 45 f. küldendő be. Kapható az Eggenberger-féle könyvkereskedésben is. (Budapest, IV., Kecskeméti-u. 3.)
- Ő FELSÉGE NAGY FÉNYNYOMATU ARCZKÉPE.** Ára tagoknak 7 K, nem tagoknak 8 K. Bérmentve küldetik.
- Népszerű nyelven irt művek, melyek, ha a t. megrendelők árukon kívül, egyenkint 45 fill. postaköltséget beküldenek, bérmentve küldhetők:
- AZ ERDŐK BERENDEZÉSE.** Ára 2 K.
- NÉPSZERŰ ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN.** I. füzet. Spórás növények. Elfogyott II. f. Mohok, edényes virágtalanok, tülevelűek. Ára 2 K. III. füzet. Maghásas növények. Ára 3 K.
- Valamennyit Fekete Lajos írta.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél és Fekete Lajos ny. min. tanácsos urnál (Selmezbánya), mint szerzőnél egyaránt megrendelhetők a következő művek, melyek után egyesületi tagok és könyvkereskedők, ha az egyesületnél rendelik meg azokat, 25 százalék árengedményben részesülnek:

ERDŐRENDEZÉSTAN. Ára 12 K, ill. 9 K.

ERDŐÉRTÉKSZÁMITÁSTAN. II. kiadás. Ára 6 K, ill. 4:50 K.

ERDŐSZETI NYERESÉGSZÁMITÁSTAN. Ára 4 K, ill. 3 K.

ERDŐBECSLÉSTAN. II. kiadás. Irta: Sóltz Gyula és Fekete Lajos. Ára 8 K, ill. 6 K.

A szerzőknél rendelhetők meg:

ERDŐMIVELÉSTAN. Irta: Vadas Jenő (Selmezbánya). Ára tagoknak 7 K, nem tagoknak 10 K.

A SELMEZBÁNYAI M. K. ERDŐAKADÉMIA TÖRTÉNETE ÉS ISMERTETŐJE. Irta: Vadas Jenő. Ára 4 K (erdőgyakornokoknak 3 K, akadémiai hallgatóknak 2 K). Kapható a szerzőnél (Selmezbányán).

A LEGÉLOERDŐK BERENDEZÉSE, KEZELÉSE ÉS HASZNOSÍTÁSA. Irta: Márton Sándor (Nagykároly). Ára tagoknak 4 K 80 fill., másoknak 6 K.

Egyebütt megrendelhető magyar erdészeti művek:

A MAGYAR ÁLLAM ERDŐSÉGEINEK GAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMI LEÍRÁSA. Szerkesztette: dr. Bedő Albert. 4 kötet, egy térképpel. Kiadta a földmivelésügyi miniszterium. 1896. Magyar, német és francia nyelven.

A BÜKKFA KÖRHADÁSA ÉS KONZERVÁLÁSA. Irta: dr. Tuzson János. Kapható Kilián Frigyes utódánál, Budapest, Váci-utca. Ára 4 K.

Az ERDŐHASZNÁLATTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: Szécsi Zsigmond. II. kiadás. Ára tagoknak 12 K, nem tagoknak 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmezbánya.)

ÁLTALÁNOS FÖLDMÉRÉSTAN. Irta: Cséti Ottó. II. kiadás. (Kapható ugyanott.) Ára 9 K.

ERDŐVÉDELEMTAN. Irta: Téglás Károly. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K 40 f.

ERDŐSZETI TALAJTAN. Irta: Fekete Lajos. II. kiadás. 1891. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K.

BETŰSOROS TÁRGYMUTATÓ AZ ERDŐSZETI RENDELETEK TÁRA I—XXIV. ÉVFOLYAMAIHOZ. Összeállította Tomasovszky Imre. (Kapható ugyanott.) Ára 1 K.

ERDŐSZETI SEGÉDTÁBLÁK. Ára: 8 K és ERDEI ROVATOS NAPLÓ Ára 1 K 20 fill.

Megrendelhetők a földmivelésügyi miniszteriumnál Budapest.

TERMÉSI TÁBLÁK. 1886. Kiadta Fülöp Szász-Coburg herceg erdőrendezősege. (Jolsva, Gömör m.) Ára 2 K.

AZ ÁRVÉDELMI FÜZESEK TELEPÍTÉSE ÉS MŰVELÉSE. Irta: Vadas Jenő. Ára 50 f. Megrendelhető a földmivelésügyi miniszteriumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Múzeum-körút 2. szám.

A MAGYAR BIRODALOM FONTOSABB FÁSNÖVÉNYEINEK MAG- ÉS TERMÉSHATÁROZÓJA. Irta: *Petricsek Adolf*. Selmezbánya, 1909. Joerges A. özv. és fia kiadása. Ára 1 K 60 f.

KEDVEZMÉNY. Dr. Farkas Márton vizgyógyintézetének (Budapest, V., Báthory-u. 3. sz.) hévizi iszapkezelési osztályában az Országos Erdészeti Egyesület tagjai 35% árkedvezményben részesülnek. —

A dr. Herczel-féle fasor-szanatorium (Budapest, VII., Városligeti-fasor 9. sz.) vizgyógyintézetében az Országos Erdészeti Egyesület tagjai 25% kedvezményben részesülnek. Kedvezményes jegyre szóló utalvány az egyesület titkári hivatala utján kapható.